



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Situační analýza Jesenicka

Analýza sociálního vyloučení na území
vybraných obcí regionu

Zpracoval: **Martin Šmoldas**



Červen 2019

Obsah

Seznam zkratk.....	4
Cíle situační analýzy	5
Standardy výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování	5
Základní terminologie	6
Agentura pro sociální začleňování	6
Sociální vyloučení.....	6
Metodologie.....	7
Průběh dosavadní spolupráce Jesenicka s ASZ.....	10
Aktuální spolupráce	13
Historický kontext	13
Sociodemografická charakteristika Jesenicka	14
Sociální vyloučení v kontextu regionu.....	20
Vyloučené lokality na území Jesenicka	20
Příjemci sociálních dávek	23
Bydlení	28
Počty obecních bytů v jednotlivých obcích	29
Problematika bydlení v obci Jeseník	31
Počet osob v bytové nouzi ve městě Jeseníku	33
Sociální služby pro osoby ohrožené ztrátou bydlení	33
Situace na trhu s nájemním bydlením	34
Průměrná výše příjmů na Jesenicku.....	35
Projektové aktivity	35
Nezaměstnanost	38
Situace na místním trhu práce	38
Aktivity obcí pro snížení nezaměstnanost	41
Prostupné zaměstnávání	43
Projektové aktivity	45
Bezpečnost	47
Příčiny poklesu míry protiprávního jednání	49
Přestupková činnost	50
Sociální služby a služby související	51
Projektové aktivity	52
Zadluženost.....	55

Exekuce nemovitostí.....	58
Projektové aktivity.....	60
Příloha č. 1. Typologie vyloučených lokalit na Jesenicku (dle metodiky ASZ).....	62
Seznam obrázků.....	63
Seznam grafů.....	64
Seznam tabulek.....	65
Použitá literatura a prameny:.....	67
Analýzy a strategie:.....	67
Další:.....	68

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

APK – Asistenti prevence kriminality

KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

LP – Lokální partnerství

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OÚ – Obecní úřad

OZKSV - Oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení

PČ – Přestupková činnost

PČR – Policie České republiky

SAS – Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

MěÚ – Městský úřad

MP – Městská policie

ORP – Obec s rozšířenou působností

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

OOP – Obvodní oddělení Policie ČR

TČ – Trestná činnost

Cíle situační analýzy

Situační analýza podává přehled o spolupráci vybraných obcí v působnosti ORP Jeseník a Odboru - Agentury pro sociální začleňování (dále také ASZ nebo Agentura) Úřadu vlády ČR. Konkrétně se jedná o obce *Bělá pod Pradědem, Bernartice, Bílá Voda, Černá Voda, Česká Ves, Hradec-Nová Ves, Javorník, Jeseník, Kobylá nad Vidnavkou, Lipová-lázně, Mikulovice, Písečná, Skorošice, Stará Červená Voda, Supíkovice, Uhelná, Vápenná, Velká Kraš, Velké Kunětice, Vidnava, Vičice a Žulová*, které budeme dále v textu označovat souhrnně jako Jesenícko. **Vzhledem k charakteru spolupráce v nadcházejícím období se však na některých místech textu budeme věnovat hlavně problematice obcí mikroregionu Žulovsko (Žulová, Vápenná, Vidnava, Velká Kraš, Skorošice, Černá Voda, Stará červená Voda a Kobylá nad Vidnavkou), města Jeseníku a obcí Vičice, Česká Ves a Bělá pod Pradědem.**

Cílem situační analýzy je **podat ucelený přehled o stavu sociálního vyloučení v obcích Jesenicka, popsat vybrané aspekty spolupráce těchto obcí s Agenturou pro sociální začleňování mezi lety 2008 - 2018 a vyhodnotit důsledky prointegračních opatření v jednotlivých tematických oblastech, které byly řešeny v rámci tvorby *Strategického plánu sociálního začleňování (SPSZ)* či v rámci dalších etap spolupráce.** Popis průběhu *Lokálního partnerství (LP)* města s Agenturou umožňuje srovnání výchozího stavu sociálního vyloučení (popsaných ve vstupní analýze, resp. analytické části SPSZ) s aktuálním stavem problému a je dále zamýšlen jako **klíčový podklad pro revizi SPSZ v dalším období a pro navazující projektové aktivity.**

Při zpracovávání Situační analýzy byly využity zejména již existující analytické a strategické dokumenty (podrobněji viz kapitola *Metodologie*). Základní metodu tak představovala sekundární analýza dat, neboli **desk research**, která byla doplněna rozhovory s klíčovými aktéry.

Standards výzkumné práce Agentury pro sociální začleňování

Výzkumníci ASZ ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu i za pomoci přímých citací. Omezená časová dotace a hlavní užitá metoda *desk research*, zvolená z důvodů co nejmenšího zatížení lokalit dalšími výzkumnými šetřeními, dohromady s náročností místního prostředí měla vliv na šíři a objem předkládaných dat.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukuje velké množství získaných dat do menších počtů analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od respondentů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Kapitola popisuje některé základní termíny a konceptuální východiska užívaná na dalších stranách dokumentu.

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení.

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce České republiky, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL) nebo o oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (OZKSV). V dokumentu jsou záměrně užívané oba pojmy, a to především z důvodů jejich použití v původních zdrojích, na které se tento text odkazuje. Pakliže autoři, kteří jsou zde citováni, užívají ve své práci pojem sociálně vyloučená lokalita, tak i zde se v kontextu jejich práce tento termín objevuje. Rozdíl mezi pojmy sociálně vyloučená lokalita a oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení se odehrává především v konceptuální rovině. Původně homogenní charakter sociálně vyloučených lokalit se během let mění ve více neohraničenou, heterogenní a nespojitou oblast, kde nežijí pouze sociálně vyloučení podle např. etnického klíče, kde však, ale stále dochází ke kumulaci negativních socio-ekonomických a dalších faktorů. Pro tyto oblasti používáme termín oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení.

Tyto lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Metodologie

Hlavní metodou zpracování situační analýzy byl **desk research**, tedy sekundární analýza dostupných analytických zdrojů. V rámci **desk research** jsme kromě veřejně dostupných internetových zdrojů a mediálních výstupů pracovali, nebo se inspirovali převážně následujícími vybranými dokumenty:

Název dokumentu	Vydavatel (autor)	Rok vydání
Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby	MPSV/Projekt: Právo na dětství	2018
Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v České republice - moravské lokality. Lokalita Jeseník	Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity	2008
Evaluace v lokálních partnerstvích. Období 2008 - 2010: Část 4: Jesenícko	Sociofaktor, o.p.s.	2011
Zpráva o činnosti v pilotních lokalitách v letech 2008 - 2011: Lokalita Jesenícko	ASZ	2012
Komunitní plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenícku 2014 - 2017	ORP Jeseník	2014
Možnosti rozvoje území. Základní mezioborová studie: Kraj Olomoucký: Jesenícko, Javornícko	Fond dalšího vzdělávání	2015
Tematický výzkum: Podkladová analýza ke koncepci sociálního bydlení města Jeseník	ASZ	2017
<i>Situační analýza obce Mikulovice</i>	Accendo	2013
Strategický plán sociálního začleňování Jesenícko 2015 - 2018	ASZ	2015
Strategický plán lokálního partnerství Jesenícko	LP obcí Jesenícka/ASZ	2010
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenícku	ORP Jeseník	2017

2018 - 2020		
Studie zapojení cílové skupiny do výstavby protipovodňových opatření na území ORP Jeseník	Silezika, z. s.	2015
Zajištění kvalitativní analýzy dopadu aktivit projektu na cílovou skupinu „Sociální integrace na Jesenicku	Sociotrendy, z. s.	2014

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů

Mimo desk research, jsme při výzkumu uplatnili také **tzv. Analýzu primárních dat**, to znamená zpracování datových matic nebo mapových souborů vytvořených některou z partnerských institucí přímo pro potřeby výzkumu. Většina potřebných materiálů byla poskytnuta zaměstnanci Městských a obecních úřadů nebo Ministerstva práce a sociálních věcí ČR nebo z jiných zdrojů. Uvedené metody byly doplněny **rozhovory a konzultacemi s vybranými aktéry s působností v regionu a rovněž s odborníky z ASZ.**

Průběh dosavadní spolupráce Jesenicka s ASZ

Jesenicko vstoupilo do spolupráce s ASZ v první polovině roku 2008, jako jeden z osmi pilotních regionů. Na základě memoranda o spolupráci vzniklo tzv. *Lokální partnerství*¹, zastupující zhruba 20 obcí a organizací. Kvůli velkému množství aktérů a regionálním vzdálenostem bylo nakonec LP namísto původně zamýšlených tematických oblastí, rozdělené do pracovních skupin dle jednotlivých mikroregionů (Javornicko, Žulovsko, Jesenicko). LP nenavazovalo na činnost žádné předcházející platformy a vzniklo takříkajíc „na zelené louce.“ Činnost Lokálního partnerství byla už zkraje poznamenána absencí finančních prostředků, které byly zpočátku obcím přislíbeny, ale jejich čerpání se zadrhlo na procesních záležitostech. Od roku 2009 byly proto nahrazeny individuálními projekty z ESF, nicméně důvěra některých partnerů v ASZ se snížila a vzájemný nesoulad později u části obcí způsobil, že s ASZ přestaly spolupracovat.

V rámci první vlny spolupráce s Jesenickem nevznikla situační analýza výchozího stavu, její absence tak byla částečně nahrazena výstupem *Dlouhodobého monitoringu situace romských komunit v České republice*², který se mimo jiné věnoval právě Jesenicku. Prvním výstupem Lokálního partnerství byl v červnu 2010 *Strategický plán sociálního začleňování* (na období 2010 – 2012). Na základě jeho výstupů se *Lokální partnerství* začalo v nově vzniklých pracovních skupinách intenzivně věnovat problematice vzdělávání, zaměstnanosti, dostupnosti bydlení a sociálně patologických jevů. Z činnosti skupin vzešlo celkem 8 projektových návrhů (2 projekty byly ale následně staženy), které vznikly ve spolupráci žadatelů, lokální konzultantky ASZ a MPSV. Jednalo se o projekty:

- Zvyšování, motivace a podpora integrace příslušníků romských lokalit v Mikulovicích
- Multifunkční centrum sociálních služeb a fakultativní činnost ve Vápenné
- Multifunkční centrum sociálních služeb v Kobyle nad Vidnavkou
- Společné aktivity mikroregionů Žulovska a Javornicka při integraci osob ze sociálně vyloučených lokalit.
- Sociální integrace na Jesenicku
- Vybudování zázemí pro poskytování sociálních služeb na Javornicku

Zároveň však byla spolupráce poznamenána konflikty mezi obcí Uhelná a jedním z participujících občanských sdružení. Uhelná se v létě roku 2010 veřejně postavila proti aktivitám spolku a na svou stranu získala i část veřejnosti. K Uhelné se následně přidalo i zastupitelstvo města Javorník a obě obce vydaly negativní stanovisko v rámci povinně doložené přílohy k žádosti projektu *Společné*

¹ Lokální partnerství představuje základní platformu spolupráce obcí, Agentury a dalších partnerů, kteří se v rámci tematicky zaměřených pracovních skupin setkávají při přípravě a zavádění SPSZ a společně připravují a realizují politiku, strategii a konkrétní projekty pro podporu sociálního začleňování v obci.

² KAŠPAROVÁ, Irena, Štěpán RIPKA a Kateřina SIDIROPULU JANKŮ. *Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v České republice - moravské lokality. Lokalita Jeseník*. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity, 2008

aktivity obcí mikroregionu Žulovska a Javornicka. I přes několik setkání, které iniciovala lokální konzultantka ASZ, se nepodařilo dojít ke shodě a projekt se musel následně upravovat pro menší počet obcí, které se zaváděním opatření souhlasily. I vlivem těchto okolností došlo k roztržení projektových aktivit do menších územních celků a nižší přehlednosti integračních opatření.

Agentura ukončila v prvním období svou činnost na Jesenicku v červnu 2011 a dále poskytovala partnerům podporu v režimu tzv. *vzdálené podpory*. Navzdory několika realizovaným projektům, byla spolupráce částí lokálních partnerů hodnocena poměrně rezervovaně. „*Očekávání se určitě naplnila u méně než desetiny aktérů (7,7%) a spíše naplnila u více než desetiny aktérů (15,4%). Neutrální hodnocení nalézáme u téměř třetiny dotázaných (30,7%). Naopak spíše se očekávání nenaplnilo u téměř poloviny dotázaných (46,2%). Oněch rozčarovanych aktérů ve srovnání s původními očekáváním je poměrně dost.*“³ Důvody proč nebyla některá očekávání úspěšně naplněna, vyplývala z kombinace různých faktorů. Jedním z nich bylo, že se nedařilo dostatečně osvětlit smysl a poslání činnosti Agentury, jiným potom nevhodně zvolená komunikační strategie.

V roce 2013 vstoupilo do dalšího období spolupráce pouze Mikulovicko, kde bylo ustaveno lokální partnerství, vznikla situační analýza a začaly fungovat pracovní skupiny *Zaměstnanost a rozvoj, Vzdělávání a Prevence a bezpečnost*. Samostatná spolupráce však byla přerušena již koncem roku 2014, kvůli koordinaci se strategickým plánováním na území ORP Jeseník, které z větší části opět přistoupilo na přelomu 2014/2015 ke spolupráci s ASZ jako celek (kromě obcí Uhelná, Ostružná a Zlaté Hory) v rámci tzv. *Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)*. Memorandum o spolupráci bylo podepsáno dne 3. 11. 2015 celkem s 21 obcemi ORP Jeseník. V nově ustaveném partnerství vznikly opět pracovní skupiny dle jednotlivých mikroregionů (Jesenicko, Zlatohorsko, Žulovsko a Javornicko), přičemž LP Mikulovicka bylo zahrnuto pod mikroregion Zlatohorska. V každém z mikroregionů pak byly vytvořeny následující pracovní skupiny:

- Pracovní skupina bydlení
- Pracovní skupina zaměstnanost
- Pracovní skupina vzdělávání a trávení volného času
- Pracovní skupina sociální služby s propojením na proces komunitního plánování
- Pracovní skupina bezpečnost a prevence kriminality
- Pracovní skupina Projekty a implementace

V březnu 2016 byla původně 3 samostatná lokální partnerství sloučena do jednoho a region jako celek (mimo tři uvedené obce) vstoupil do fáze tzv. komplexní intenzivní podpory Proces plánování, byl završen vznikem *Strategického plánu sociálního začleňování Jesenicko pro období 2015 – 2018*. V rámci spolupráce v rámci KPSVL bylo podáno celkem 8 projektů z programu OPZ (podaných celkem 7 subjekty) v celkem čtyřech oblastech SPSZ, a sice v *bydlení, bezpečnosti a prevence*

³ *Evaluační v lokálních partnerstvích. Období 2008 - 2010: Část 4: Jesenicko* [online]. Sociofaktor, 2011 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S 31

kriminality, zaměstnanosti a systémová koordinace a rozvoj sociálních služeb. Z nich jeden nebyl schválen, ale zbývajících 7 již běží v realizaci a dále 9 projektů v programu IROP, z nichž dva jsou již v realizaci a 7 momentálně prochází procesem schvalování. Je potřeba podotknout, že ani ve druhé etapě spolupráce Jesenicka s ASZ nevznikla situační či vstupní analýza.

Vzhledem k rozlehlosti a obtížnému propojení obcí regionu byla spolupráce často velmi náročná na koordinaci a partneři artikulovali pocit nedostatečné podpory ze strany ASZ, která reagovala posílením LK a nástupem samostatného koordinátora inkluze z projektu VVV. Spolupráce některých obcí Jesenicka s ASZ byla nicméně již nějakou dobu předtím fakticky v útlumu. Tyto již dříve neaktivní obce se proto již do současné fáze spolupráce nezapojily.

Celkově je potřeba říci, že zásadní dopady na výsledky spolupráce měla hlavně značná rozloha, roztržitost a různorodost Jesenicka a z toho vyplývající nepřehlednost dění nejen pro pracovníky ASZ, ale i pro samotné místní aktéry⁴. Specifikem zůstává také soustředění sociálně vyloučených osob do několika specifických lokalit mikroregionů ORP a různorodost a velikost cílových skupin.

I přes specifické rysy regionu, ale došlo k realizaci řady projektů, především pak v rámci operačního programu OPZ, Výzvy č. 42, kdy bylo v rámci Jesenicka podáno celkem 10 projektů, z nichž bylo celkem 9 schváleno. „Cca 2 projekty jsou realizovány od druhé poloviny roku 2016, velká část projektů je realizována od první poloviny roku 2017. Konec realizace projektů OPZ zasahuje převážně do roku 2020.“⁵ Větší množství projektů bylo také podáno v rámci výzev operačního programu IROP. Konkrétně z výzvy č. 39, kdy byly podány 3 projekty a dva z nich realizovány (KC Vlčice a KC Jeseník) a výzev 35 a 80 (Sociální vyloučení pro sociálně vyloučené lokality I a II), v rámci kterých bylo podáno celkem 7 projektů, z nichž 1 byl realizován, a další procházely právě v průběhu psaní této zprávy procesem posuzování. Podané projekty jsou výsledkem intenzivní práce všech zapojených subjektů. Současná fáze spolupráce se tak vyznačuje zájmem o řešení problematiky sociálního vyloučení na více úrovních (obce, státní správa, NNO), zřetelností požadavku na navýšení kvality i kvantity procesů sociální práce v lokalitách, poptávkou po nových trendech – např. komunitní sociální práci, požadavek na posílení stability sociálních služeb.

V roce 2017 proběhlo komunitní plánování sociálních služeb za účasti téměř všech relevantních neziskových organizací. Výsledkem plánování je aktuálně platný a implementovaný dokument *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenicku pro roky 2018 – 2020*. V roce 2017 vznikla pod záštitou ASZ a města Jeseníku tzv. dluhová platforma, které se pravidelně účastní zástupci ASZ včetně experta na dluhovou problematiku, zástupci obcí, dluhový poradci a terénní a sociální pracovníci působící na území Jesenicka.

⁴ Viz. *Evaluace v lokálních partnerstvích. Období 2008 - 2010: Část 4: Jesenicko* [online]. Sociofaktor, 2011 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S 77.

⁵ *Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2019 - 2022* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Rozpracováno. Agentura pro sociální začleňování/Lokální partnerství Jesenicko. Interní dokument. S. 12

Aktuální spolupráce

Na předchozí období nyní navazuje Spolupráce vybraných obcí Jesenicka (konkrétně obcí sdružených v mikroregionu Žulovska - Skorošice, Žulová, Vápenná, Vidnava, Velká Kraš, Stará Červená Voda a Černá Voda, a dále města Jeseník a obcí Vlčice, Česká Ves a Bělá pod Pradědem) pro roky 2019 - 2022, která bude probíhat v režimu tzv. vzdálené dílčí podpory zaměřené na problematiku bydlení a dluhů. Spolupráce bude zahrnovat především:

- zpracování a implementaci Strategického plánu sociálního začleňování Jesenicko 2019 – 2022.
- zpracování a implementaci Tematického akčního plánu 2019 – 2022 – bydlení a dluhy“ (tato témata vybrali představitelé participujících obcí).
- přípravu a realizaci projektů OPZ zaměřených na bydlení a dluhy.
- dále projektové poradenství, vzdělávání, síťování, předávání dobré praxe a monitoring dopadů projektů OPZ na lokalitu a cílové skupiny.

Na leden 2019 je plánovaný také vznik platformy zaměřené na sociální bydlení. V současnosti se počítá s účastí minimálně 12 obcí a 4 neziskových organizací.

Historický kontext

Před druhou světovou válkou bylo Jesenicko osídleno převážně německým obyvatelstvem. Po roce 1945 následoval odsun sudetoněmeckého obyvatelstva a dosídlení regionu, které bylo tvořeno kromě obyvatel z vnitrozemí také pestrou směsicí národností – například Řeků (v počtu 12 000 lidí) a dalších, včetně slovenských Romů. V době komunismu dominovalo na Jesenicku průmyslové zemědělství – rostlinná, živočišná výroba a zpracovatelský průmysl. Zemědělství bylo stěžejní hlavně v nižších polohách úrodného Javornicka a Vidnavska, v okolí Žulové byla historicky rozšířená těžba nerostů. Průmyslovým centrem regionu bylo potom město Jeseník s řadou textilních závodů, například pobočkou OP Prostějov, nebo závodu Moravolen. Pro Jesenicko bylo vždy důležité také lázeňství, které stálo za vlastním rozkvětem města Jeseníku (lázně Vincenze Priesnitzze).

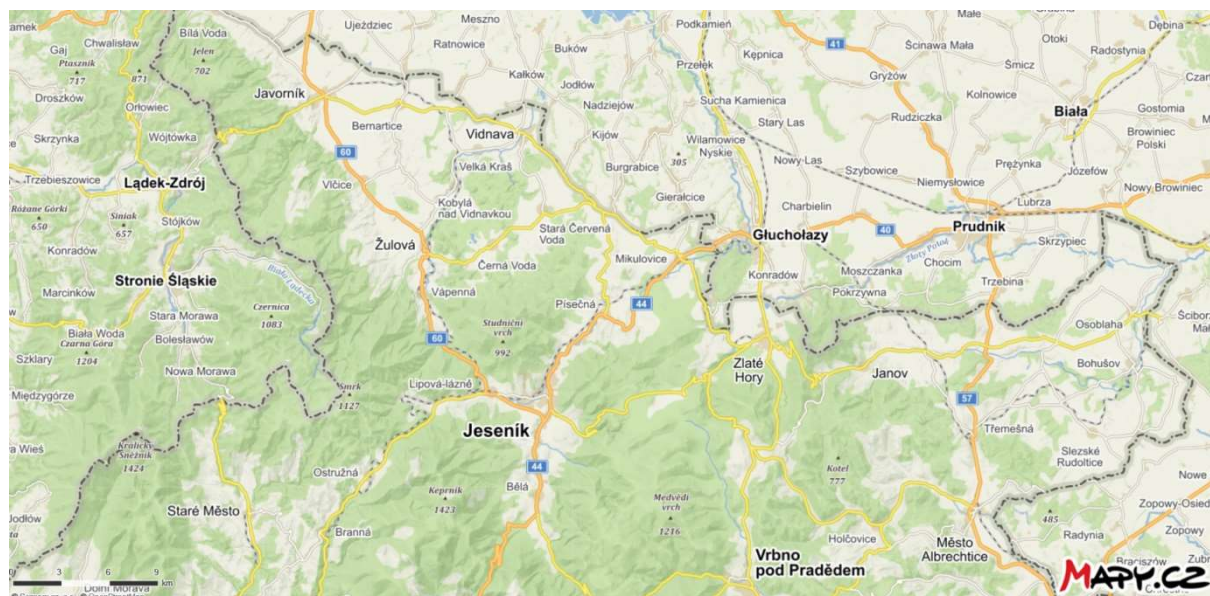
Po roce 1989 došlo k privatizaci státních podniků a státních statků a restrukturalizaci ekonomiky, která zasáhla hlavně méně kvalifikované dělnické profese (týkalo se i místní romské populace), které poměrně rychle přišly o dlouhodobou jistotu stabilní práce. Zároveň dodnes region dlouhodobě doplácí na svou periferní polohu, horší infrastrukturu i dopravní dostupnost. V období hospodářské krize okolo roku 2010 místní nezaměstnanost dosahovala i více než 20 %.

V současné době se region stále více orientuje na turistický ruch, ke kterému mají příhodné podmínky především obce v těsném sousedství masivu Hrubého Jeseníku nebo samotné město Jeseník, které jednak navazuje na tradice lázeňství, a krom toho je vybavené službami a řadou příležitostí pro

kulturní a společenské vyžití. Poněkud stranou masové turistiky stojí ostatní části regionu, například Javornicko a Žulovsko, kde se turistický ruch teprve pomalu rozvíjí i v souvislosti s krásami méně známého pohoří Rychlebských hor, nebo v okolí NPR Rejvíz.

Celý region se potýká s úbytkem obyvatel, především pak mladších a vzdělanějších, kterým nevyhovuje odlehlost regionu, struktura trhu práce a nezaměstnanost, nedostatek příležitostí k osobnímu rozvoji nebo kulturnímu a společenskému vyžití. Navzdory nezanedbatelné emigraci však v posledních letech do regionu přicházejí také desítky rodin a jednotlivců, kteří ve svém životě hledají klidné místo a život v přírodě, stranou civilizace. Usazují se především na odlehlejších Žulovsku a Javornicku a do regionu přinášejí neotřelé kulturní a společenské impulzy, podnikatelské záměry a v některých případech finance. Ve vybraných výzkumech, které se v minulosti věnovaly potenciálu regionálního rozvoje, jsou mimo jiné označováni jako tzv. neourálové⁶.

Sociodemografická charakteristika Jesenicka



Obrázek 1 - Vybrané obce Jesenicka (Zdroj: mapy.cz)

Jesenicko se nachází v severozápadní části Olomouckého kraje v těsném sousedství státní hranice s Polskem. Obce, zahrnuté do *Lokálního partnerství* jsou součástí okresu Jeseník a ORP Jeseník. Krajská metropole Olomouc je od správního centra Jeseníku, vzdálena přibližně 100 Km, nicméně do nejvzdálenějších částí regionu (Javornicka) je to z Olomouce až 135 Km. Jesenicko je v rámci kraje dostupné především po silnici č. 44 nebo silnici č. 60 a rovněž po železniční trati spojující Zábřeh, Jeseník a dále Javorník a Mikulovice.

⁶ Viz. *Možnosti rozvoje území. Základní mezioborová studie: Kraj Olomoucký: Jesenicko, Javornicko* [online]. Fond dalšího vzdělávání, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.pracovninavyky.cz/downloads/JESENICKO%20web.p>

Demografický vývoj obcí na Jesenicka, nezaznamenal v posledních pěti letech žádné dramatické výkyvy. Nicméně počet obyvatel v dlouhodobé perspektivě mírně klesá. Hlavním faktorem, který se podílí na jejich klesajícím počtu je stěhování, které (spolu s vyšší mírou úmrtnosti ve srovnání s porodností) mírně převyšuje přírůstek. V tabulce 2 a v dalších souhrnech pracujeme s údaji za všechny obce ORP Jeseník, nicméně ty, které nebyly zahrnuty do předcházejícího lokálního partnerství, označujeme červenou barvou.

Obec/Rok (k 31.12.)	2014	2015	2016	2017	2018
Bělá pod Pradědem	1830	1810	1810	1802	1792
Bernartice	918	922	923	910	882
Bílá Voda	327	324	328	314	307
Černá Voda	578	563	560	545	532
Česká Ves	2423	2407	2392	2429	2416
Hradec-Nová Ves	373	387	397	400	410
Javorník	2863	2836	2788	2775	2768
Jeseník	11524	11471	11396	11271	11192
Kobylá nad Vidnavou	414	400	385	382	365
Lipová Lázně	2294	2237	2219	2187	2173

Mikulovice	2640	2625	2619	2560	2525
Ostružná	169	175	174	165	156
Písečná	1026	997	983	976	978
Skorošice	747	745	737	734	722
Stará Červená voda	654	630	633	624	624
Supíkovice	703	690	666	679	666
Uhelná	476	476	478	473	487
Vápenná	1349	1333	1334	1329	1319
Velká Kraš	770	759	756	742	734
Velké Kunětice	577	572	559	562	559
Vidnava	1259	1283	1273	1291	1282
Vlčice	413	423	409	403	400
Zlaté Hory	3978	3944	3899	3858	3796
Žulová	1243	1244	1239	1240	1247
Celkem	39584	39261	38957	38659	38330

Tabulka 2 – Vývoj počtu obyvatel obcí ORP Jeseník (Zdroj: ČSÚ)

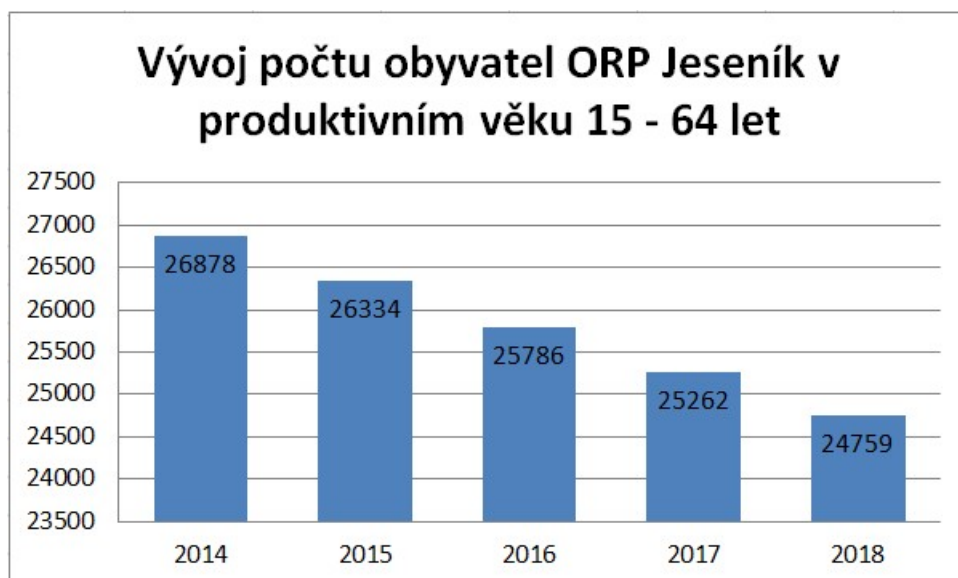
V letech 2014 – 2018 ubývalo sledovaným obcím (společně) v průměru 316 obyvatel ročně (celkem 1580). Z toho se v průměru 601 z nich ročně vystěhovalo (celkem 3003). Počet vystěhovalých převyšoval za posledních 5 let přistěhovalé o 1006⁷. Příčinnou souhrnného poklesu počtu obyvatel byl však také negativní přirozený přírůstek (vyšší úmrtnost než porodnost), který byl v daném období celkem – 574 osob.

Stav k 31.12	Počet obyvatel	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
2014	39584	337	449	373	587	-112	-214	-326
2015	39261	348	450	375	596	-102	-221	-323
2016	38957	338	436	406	612	-98	-206	-304
2017	38659	359	477	412	592	-118	-180	-298
2018	38330	355	499	431	616	-144	-185	-329
Celkem	X	1737	2311	1997	3003	-574	-1006	-1580

Tabulka 3 - Vývoj počtu obyvatel na území obcí ORP Jeseník (zdroj: ČSÚ)

Kromě celkového úbytku obyvatel, ubývá také obyvatelstva v produktivním věku. Za posledních 5 let o více než 2119 lidí (cca 8 %). Problémem je tedy úbytek obyvatelstva, které se podílí na ekonomické produktivitě.

⁷ Vzhledem k legislativní ochraně osobních údajů se nám bohužel nepodařilo zajistit o migraci obyvatel podrobnější a přesnější informace, například věk nebo místo, kam se lidé stěhovali, protože příslušný odbor MěÚ by nám je nemohl poskytnout.

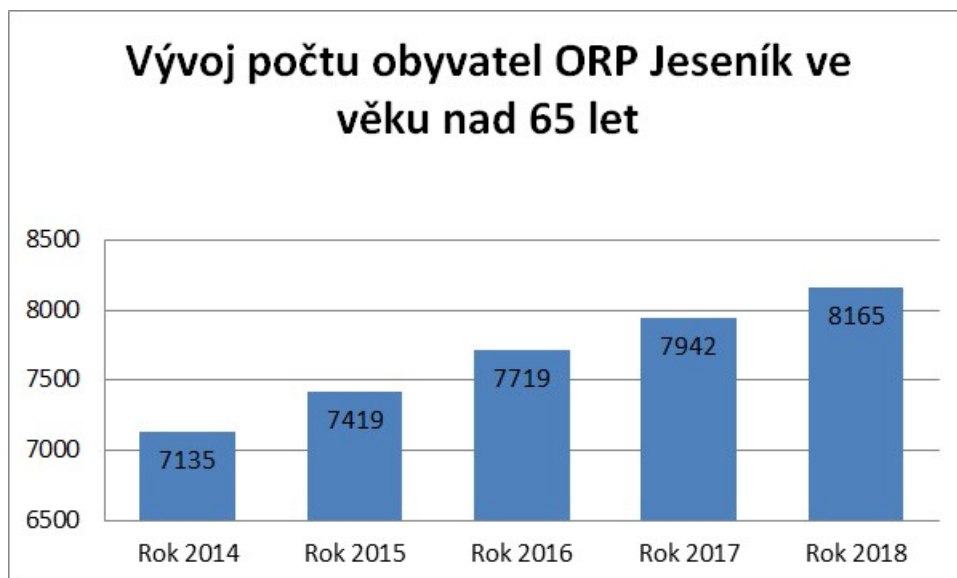


Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel vybraných obcí Jesenicka v produktivním věku 15 – 64 let (Zdroj: ČSÚ)

Zároveň narůstá i počet obyvatel nad 65 let. Těch však oproti stavu před 5 lety přibylo ve sledovaných obcích o více než 14 % (7135 v roce 2014, 8165 v roce 2018). Ve stejném období (2013 – 2017) se nepatrně zvýšil také průměrný věk občanů Jesenicka, a to ze 42,3 na 43,7 a průměrný věk je tak vyšší než je celostátní průměr (42,2 v roce 2017).

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	
Počet obyvatel (celkem)	39584	39261	38957	38659	38330	
Počty obyvatel dle věkových kategorií	0-14	5571	5508	5452	5448	5406
	15-64	26878	26334	25786	25262	24759
	65 a více	7135	7419	7719	7942	8165
Průměrný věk za celkový počet obyvatel	42,3	42,7	43,1	43,3	43,7	

Tabulka 4 - Vývoj počtu obyvatel Jesenicka ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ)



Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel vybraných obcí Jesenicka ve věku nad 65 let (Zdroj: ČSÚ)

Demografický vývoj města se tedy vyznačuje celkovým **úbytkem a stárnutím populace a odchodem mladších, vzdělanějších a produktivnějších ročníků.**

Sociální vyloučení v kontextu regionu

Na problematiku sociálního vyloučení obcí Jesenicka je možné nahlížet dvojím způsobem. Optikou koncentrace strukturálních příčin, tedy obecně vysoké nezaměstnanosti a zadluženosti obyvatel, množství sociálních dávek, úrovně vzdělanosti nebo periferní polohy obcí je někdy za sociálně vyloučenou oblast (nebo také za oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení – OZKSV) označován celý region. V tomto případě je tento pojem ekvivalentem polohy regionu uvnitř tzv. Sudet nebo v pohraničí, přičemž za specificky ohrožené je obvykle označováno především Javornicko (POÚ Javorník). Ačkoliv se při použití termínu sociální vyloučení pro celou oblast jedná většinou případů o nadsázku, nelze popřít, že je **řadou místních aktérů i obyvatel považována odlehlost regionu a vzdálenost od zbytku Ol. Kraje (za „horami“) za zdroj řady místních problémů, ze které však zároveň pramení specifika určité míry lokální soudržnosti a v řadě ohledů i jisté „soběstačnosti“**. Sociální vyloučení tedy prostupuje celou oblast a týká se do jisté míry většiny zdejších obcí. Místní mají většinou o sociálně vyloučených v jednotlivých obcích přehled a povědomí, a obvykle nedochází k jasnému prostorovému vyloučení. Ve většině případů se jedná především o jednotlivce, rodiny či domácnosti. O lokalitách, kde žije koncentrovaně více osob ohrožených sociálním vyloučením, hovoříme v následující podkapitole.

Vyloučené lokality na území Jesenicka

Mimo zvýšenou úroveň chudoby a sociálního vyloučení, existují v regionu místa, která jsou prostorově či více vyloučena, například kvůli své etnické struktuře, specifickému způsobem života obyvatel nebo v souvislosti s vyšší mírou migrace. Jedná se obvykle o bytové domy s obyvatelstvem ohroženým sociálním vyloučením, nebo přímo o tzv. sociálně vyloučené lokality. **V rámci Jesenicka se již v roce 2008 hovořilo především o lokalitách v následujících obcích:** Bílá Voda, Bernatice, Horní Heřmanice, Uhelná, Javorník, Vojtovice, Vlčice, Kobylá, Velká Kraš, Stará Červená Voda, Velké Kunětice, Mikulovice, Kolnovice, Ondřejovice, Jeseník, Česká Ves a Široký Brod, kde mělo bydlet 650 – 800 Romů⁸. **Sedm let poté uvádí tzv. Gabalova zpráva z roku 2015 potom následující lokality:**

⁸ *Evaluační studie v lokálních partnerstvích. Období 2008 - 2010: Část 4: Jesenicko* [online]. Sociofaktor, 2011 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S 10.

Název obce	Počet lokalit	Počet obyvatel v SVL	Počet obyvatel obce
Bernartice	1	30	908
Kobylá nad Vidnavkou	2	60	420
Mikulovice	2	60	2680
Bílá Voda	1	30	331
Javorník	2	140	2909
Jeseník	3	120	11579
Uhelná	1	80	483
Velká Kraš	1	80	779
Velké Kunětice	1	100	580

Tabulka 5 - Obce se sociálně vyloučenými lokalitami na území Jesenicka (Zdroj: SPSZ 2015 - 2018, MPSV)

Při sečtení všech lokalit v uvedených obcích, docházíme k počtu zhruba 700 obyvatel žijících v ohrožení sociálním vyloučením, přičemž odhadovaný počet romských obyvatel těchto lokalit se pohyboval okolo 75 % (zhruba 37 % obyvatel lokalit měli tvořit děti a mládež do 15 let). Ne všichni z nich nutně měli bydlet v tzv. sociálně vyloučených lokalitách, údaj se vztahoval také k dalším lidem rozmístěným na různých místech obcí. Zkušenosti z Jesenicka i dalších lokalit také ukazují, že mezi sociálně vyloučenými narůstá podíl osob z majoritní populace. Údaje z výše uvedené tabulky upřesňuje a doplňuje *Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2015 – 2018*: „Některé (lokality) jsou významně prostorově segregované, charakterizované vesměs substandardním bydlením (nejvýrazněji Kobylá n. V., V. Kraš, V. Kunětice), v jiných není prostorová segregace výrazná či zcela chybí a lokality je spíše charakterizovaná koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením v jednom sousedství a současně bydlení můžeme označit z technického hlediska za standardní a problémy je spíše jeho nestabilita, ohrožení jeho ztráty a v některých místech napětí mezi obyvateli SVL a ostatními občany obce. Současně některé lokality (druhého typu) chybí – lze takto uvažovat například o některých místech města Vidnava. Osoby ohrožené sociálním vyloučením, které žijí rozptýleně (...) se jedná o nezanedbatelné číslo osob postižených často kumulací znevýhodňujících faktorů, které jim brání v úspěšném začlenění do běžných aktivit společnosti a lokální komunity.“⁹

Dle tvrzení některých oslovených aktérů se daný výčet sociálně vyloučených lokalit, ani odhadovaný počet jejich obyvatel od popisovaného stavu do současnosti zásadně nezměnil. Za lokalitu s nejvyšší mírou sociálního vyloučení jsou dnes aktéry označovány především bytové domy ve Velkých Kuněticích (stojící stranou od obce, voda pouze ze studny, absence kanalizace), vyznačující se substandardním bydlením i početnějšími romskými rodinami. Podobné charakteristiky potom donedávna vykazovaly lokality v Kobylé nad Vidnavkou a Velké Kraši. Nicméně například v obci Velké

⁹ *Strategický plán sociálního začleňování Jesenicko 2015 - 2018* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S 11 – 12.

Kunědice lze mezi ohrožené sociálním vyloučením řadit kvůli periferní poloze až 1/5 populace. Jako částečně sociálně vyloučené lokality jsou místními dále označovány městské bytové domy v Jeseníku na ulicích Tylova a Vodní (kde se jedná o soukromý bytový dům s asi 30 nájemníky a dále o městský bytový dům s cca 30 nájemníky, z velké části se jedná opět o Romy) a dále například bytový dům nazývaný Stará pošta v Bernarticích (cca 30 obyvatel). V Jeseníku souvisí vznik a vývoj sociálního vyloučení hlavně z předchozí bytovou politikou města, konkrétně s odprodeje bytových domů soukromým vlastníkům a následné sestěhování do zbývajících bytů, převážně potom na Vodní ul.

Popisované lokality tvoří obvykle samostatné bytové domy, nebo skupiny bytových domů, které se kromě Bernartic, Kobylé nad Vidnavkou (zde však byla lokalita částečně vystěhována), Velké Kraše a Velkých Kunětic nenacházejí na periferii, ale spíše v centrální části obce. V obcích Bílá Voda a Uhelná působí nezisková organizace ESTER z. s., která zde ve spolupráci se soukromým majitelem pomáhá zajistit bydlení klientům svých služeb (objekt bývalého statku v soukromém vlastnictví v obci Bílá Voda). V jednom případě také jeden dům odkoupila a další dva si celé pronajímá za stejným účelem (Uhelná). V Uhelné se potom nachází ještě jeden bytový dům v soukromém vlastnictví, kde se koncentrují další soc. vyloučené osoby. V kontextu obce Bílá Voda je potřeba doplnit ještě existenci početné menšin rumunských přistěhovalců, kteří sem jako uprchlíci přišli v roce 1996 a ještě nejsou mezi starousedlíky v obci plně integrování, ačkoliv v souvislosti s jejich výskytem nedochází ke konfliktům. Celkově se Bílá Voda opět vyznačuje především periferní polohou, vysokou sezónní nezaměstnaností a velkým počtem lidí v exekuci. Mimo organizaci ESTER, zde od roku 2003 působí rovněž *Institut Krista velekněze (IKV) s azylovým domem Stanislavy Ernestové*, zaměřený na osoby ohrožené bezdomovectvím, který má zhruba 50 klientů nebo *Psychiatrická nemocnici Marianny Oranžské*¹⁰.

V obci Velká Kraš se nachází jedna sociálně vyloučená lokalita. Jedná o skupinu domů a bývalé dělnické ubytovny v průmyslovém areálu, který již neslouží svému účelu, kde žije cca 80 lidí. Jedná se z velké části o starousedlíky již ze 70. let 20. století, nicméně nově se v posledních letech přistěhovaly asi 2 rodiny.

V Javorníku byly problémy sociálního vyloučení spojovány (kromě toho, že se celý region Javornicka potýká se sociálními problémy jako celek) hlavně s tzv. obchodem s chudobou (pronájem bytů sociálně slabým za nepřiměřené ceny), neboli s tzv. bytovou lichvou, která se dle dostupných tvrzení týká celkem čtyř majitelů několika bytových domů¹¹. Za problematické jsou považovány především 2 panelové bytové domy, z nichž jeden funguje de-fakto jako ubytovna (pouze krátkodobé nejisté smlouvy). Tyto lokality obývá asi 130 – 150 osob, přičemž se však vesměs nejedná

¹⁰ Podle některých samospráv zůstávají někdy bývalí pacienti Psychiatrické nemocnici Marianny Oranžské na Javornicku i po skončení léčby a zvyšují tak již dosti vysoký podíl osob ohrožených sociálním vyloučením. Nicméně dle některých aktérů se spíše ukazuje, že ti, kteří zůstávají, mají vazby na region již z minulosti a nejedná se tedy o zcela nově přichozí.

¹¹ Do kterých se údajně v některých případech stěhují i lidé ze vzdálenějších regionů. Pro podporu tohoto tvrzení se nám však nepodařilo získat dostatek informací a někteří aktéři, působící v regionu toto tvrzení vyvraceli.

o Romy, ale o příslušníky majority a je zde častější fluktuace. Jedna z bytovek tímto způsobem funguje již zhruba od roku 2000. Stejně jako v Uhelné nebo Bílé Vodě spolupracuje organizace ESTER z. s. s některými majiteli zmíněných bytových domů na zajišťování bydlení pro své klienty.

V menší míře se obchod s chudobou (na úrovni jednotlivých bytů či domů) může týkat také obcí Vidnava, Mikulovice a Hradec Nová Ves. V regionu se nacházejí také čtyři ubytovny. Konkrétně se jedná o ubytovny Jana v Jeseníku, U Papouška v České Vsi, U Šneka v Domašově a Lama v Adolfovicích, které se však v současné době orientují spíše na zaměstnance místních podniků a cílová skupina osob ohrožených sociálním vyloučením v nich přebývá pouze zřídka.

Z výše uvedeného výčtu je patrné, že se v regionu nachází pestrá směsice různých typů lokalit.

Od samostatných rodinných domů až po skupiny bytovek. Z hlediska typologie sociálně vyloučených lokalit, kterou pro přehlednější orientaci vytvořila ASZ, jsou na Jesenícku zastoupeny téměř všechny hlavní typy. Konkrétně se jedná o lokality typu A1 – Sociálně vyloučený rodinný dům a lokality typu B1 – Sociálně vyloučený bytový dům, typu A2 Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, B2 Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, případně bychom mohly na území najít i A3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů, nebo typu B3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů. **Podrobnější informace viz příloha č. 1 na straně 60.**

Příjemci sociálních dávek

Jak jsme již uváděli, v řadě obcí žijí osoby ohrožené sociálním vyloučením rozptýleně. Jedná se přitom o nezanedbatelné číslo osob, které však nelze jednoznačně prostorově identifikovat. Významným indikátorem míry zatížení regionu i daných obcí samostatně, proto mohou být například i počty příjemců různých typů sociálních dávek - především pak vybraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory. Níže uvedená tabulka podává **přehled o vývoji počtu příjemců příspěvku na bydlení, příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení v regionu v letech 2016 – 2018.** Pokud údaje za jednotlivé roky vydělíme číslem 12, dostáváme se k průměrnému měsíčnímu počtu příjemců, kdy jeden příjemce přitom představuje zhruba 1 domácnost.

Rok	Příspěvek na bydlení	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení
2016	15799	11186	5483
2017	14705	9479	4629
2018	12384	7189	3440

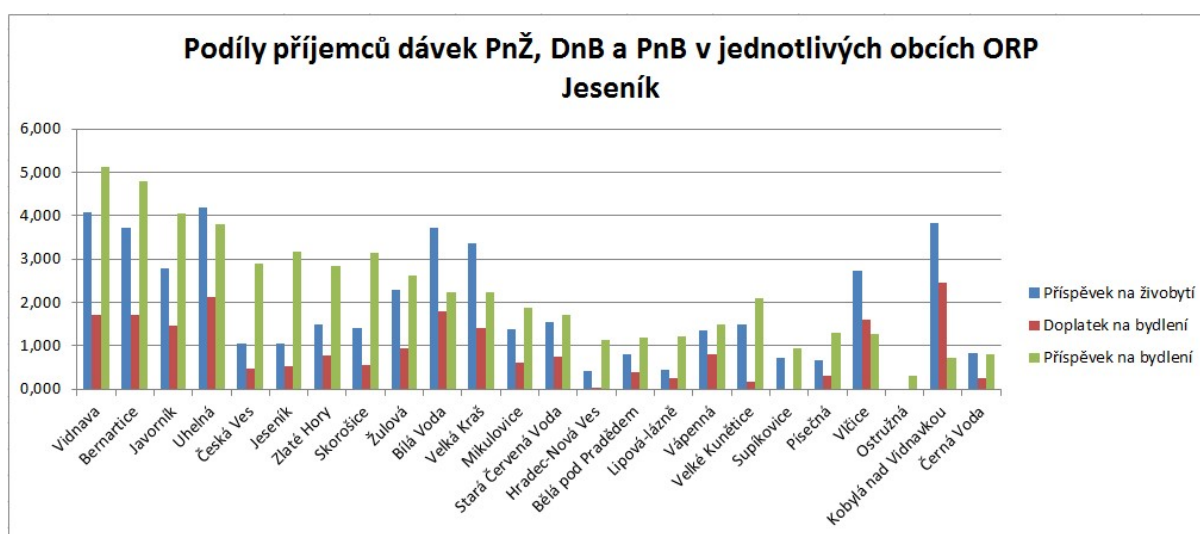
Tabulka 6 – Vývoj celkového počtu příjemců PnB, PnŽ a DnB v ORP Jeseník v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV)

Při přepočtu uvedených čísel z roku 2018 na procenta a porovnání s poměrem počtu hospodařících domácností zjistíme, že ve všech uvedených obcích dohromady bylo v daném roce asi 3,8 % domácností v hmotné nouzi, relativně nejvíce v Kobylé nad Vidnavkou (cca 7 %) a Bílé Vodě (cca 6 %), vůbec žádné potom naopak v Ostružné. Mezi lety 2016 – 2018 se však podíl domácností v hmotné nouzi snížil z tehdejších 5,9 % o 2,1 %, na aktuálních 3,8 %.

Z tabulky 4 je rovněž také patrné, že mezi lety 2016 – 2018 došlo ke značnému poklesu absolutního počtu ročně vyplácených dávek. U příspěvku na živobytí se jednalo o pokles o 36 %, počet příspěvků na bydlení poklesl o 22 % a u doplteků na bydlení se jednalo o pokles 37 % a je tedy zřejmé, že dochází k citelnému poklesu počtu vyplácených dávek, z čehož lze odvozovat i na zlepšující se socioekonomickou situaci alespoň části z nich.

V roce 2018 byl dle propočtu průměrný počet domácností pobírajících příspěvek na bydlení 516, příspěvek na živobytí 300 a doplatek na bydlení 143. Tato čísla je tedy možná interpretovat tak, že se v ORP Jeseník se v roce 2018 nacházelo cca 300 rodin, které se potýkaly s hmotnou nouzí a zároveň využívaly institucionální podpory úřadu práce. Podobně je možné říct, že bylo v regionu asi 516 domácností, které měly problém s úhradou nákladů spojených s bydlením a pobíraly PnŽ, u 143 z nich byly tyto potíže značné a musely k PnŽ ještě pobírat doplatek na bydlení, případně jej pobíraly na úhradu nákladů spojených se substandardními formami bydlení (azylové domy, ubytovny).

Zajímavé je srovnání procentuálního podílu příjemců na počet obyvatel v jednotlivých obcích ORP Jeseník. Z grafu 7 je patrné, že co do podílu příjemců dávek hmotné nouze (PnŽ a DnB) na počet obyvatel patřily mezi nejzatíženější obce Uhelná, Vidnava, Kobylá nad Vidnavkou, Bernartice, nebo Velká Kraš. K výsledným údajům v grafu jsme došli následujícím výpočtem: celkový počet PnŽ/DnB/PnB v obci za r. 2018 / 12 / počet obyvatel v obci k 1. 1. 2018 * 100. Postup byl tedy jiný v případě porovnání počtu příjemců dávek s počtem hospodařících domácností na předchozí straně.



Graf 3 - Podíly příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých obcích ORP Jeseník (Zdroj: MPSV)

Není bez zajímavosti, že například až 65 % příjemců dávky příspěvku na živobytí v obci Česká Ves (prosinec 2018) bydlelo v na ulici *Jánského*. O něco nižší, ale stále vysoká čísla zaznamenáme v Javorníku, kde 27 % příjemců PnŽ bydlelo v daném období na *Masarykově náměstí* (celkem 89 % příjemců PnŽ bydlelo na jedné z celkem 6. ulic), 38 % v Mikulovicích na ulici *Hlavní*, 26 %, na *Mírovém náměstí* ve Vidnavě nebo 39 % v Žulové v ulici *Na rybníčku*. Celkové počty vyplacených dávek v letech 2016 – 2018 v jednotlivých obcích shrnuje tabulka 7. Opět platí, že pokud údaje za jednotlivé roky vydělíme číslem 12, dostáváme s k průměrnému měsíčnímu počtu příjemců v daném měsíci.

Obec	Celkový počet vyplacených příspěvků na bydlení v kalendářním roce			Celkový počet vyplacených příspěvků na živobytí v kalendářním roce			Celkový počet vyplacených doplatků na bydlení v kalendářním roce		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Bělá pod Pradědem	413	374	256	265	205	172	85	57	87
Bernartice	531	564	522	593	566	406	360	282	186
Bílá Voda	112	96	84	248	189	140	135	102	68
Černá Voda	94	93	52	111	99	55	49	28	16
Česká Ves	1 189	1 049	842	392	379	310	143	151	141
Hradec-Nová Ves	100	82	55	45	39	20	9	1	2
Javorník	1 610	1 475	1 345	1 365	1 127	931	806	724	487
Jeseník	5 462	5 016	4 302	2 543	2 144	1 404	1 183	1 027	717
Kobylá nad Vidnavkou	27	40	33	195	187	176	132	135	113
Lipová-lázně	508	451	321	226	154	119	102	77	69
Mikulovice	805	788	578	761	630	428	361	294	188
Ostružná	25	23	6	11	1	0	11	1	0
Písečná	189	168	151	114	91	79	44	32	36
Skorošice	328	308	276	305	244	124	141	95	48
Stará Červená Voda	167	141	128	161	146	115	77	73	57
Supíkovice	137	130	77	104	112	59	7	11	0
Uhelná	250	257	216	316	264	238	148	127	121
Vápenná	290	238	237	376	288	218	187	139	128
Velká Kraš	257	273	200	371	349	299	156	135	125
Velké Kunětice	121	131	142	127	138	100	17	9	12
Vidnava	882	867	792	807	632	632	427	302	264
Vlčice	66	85	61	151	147	132	93	88	78
Zlaté Hory	1 798	1 605	1 314	1 140	958	688	574	527	354
Žulová	438	451	394	459	390	344	236	212	143

Tabulka 7 - Vývoj souhrnných počtů příjemců vybraných dávek v obcích ORP Jeseník v letech 2016 - 2018

Celkové počty příjemců dávek HN jsou v některých obcích poměrně vysoké i v posledních letech hospodářského oživení, což ilustruje celkovou míru chudoby a vyloučení regionu. Na druhou stranu je potřeba zmínit, že na Jesenicku jsou významným zdrojem obživy sezónní práce, to znamená,

počty příjemců dávek jsou mimo sezónu vyšší a zahýbají celkovým průměrem. V zimních měsících je nezaměstnanost na Jesenicku cca o zhruba 3 - 4 % vyšší než v letních a je tedy vyšší i počet příjemců dávek HN. Počty příjemců vybraných dávek hmotné nouze v prosinci v letech 2016 – 2018 zohledňuje tabulka 8. Při zprůměrování daných čísel a porovnáním s celkovými údaji o počtu vyplacených dávek za kalendářní měsíce zjišťujeme, že počet příjemců byl v prosinci o 40 % vyšší než průměrně za celý rok 2018. V roce 2017 to bylo o cca 45 % a v roce 2016 zhruba o 47 % více. Do tabulky 8 nejsou zahrnuty obce Ostružná, Uhelná a Zlaté Hory.

OBEC	Počet příjemců								
	příspěvek na živobytí			doplatek na bydlení			mimořádná okamžitá pomoc		
	12/2016	12/2017	12/2018	12/2016	12/2017	12/2018	12/2016	12/2017	12/2018
Bělá pod Pradědem	22	18	12	1 až 5	1 až 5	7	1 až 5	1 až 5	0
Bernartice	49	45	22	29	14	10	1 až 5	1 až 5	1 až 5
Bílá Voda	20	14	8	12	1 až 5	1 až 5	0	0	1 až 5
Černá Voda	6	8	1 až 5	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0	0	0
Česká Ves	32	30	20	16	11	12	0	1 až 5	0
Hradec-Nová Ves	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0	0	1 až 5	0	0	0
Javorník	104	83	63	62	49	28	1 až 5	1 až 5	0
Jeseník	210	152	96	94	68	59	14	9	1 až 5
Kobylá nad Vidnavkou	17	15	12	12	11	9	7	0	1 až 5
Lipová-lázně	17	11	8	8	8	1 až 5	1 až 5	0	1 až 5
Mikulovice	61	45	29	26	20	12	1 až 5	1 až 5	1 až 5
Písečná	12	1 až 5	8	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0	1 až 5	0
Skorošice	21	13	9	11	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0	0
Stará Červená Voda	15	10	7	8	1 až 5	1 až 5	1 až 5	0	0
Supíkovice	7	8	6	0	1 až 5	0	1 až 5	1 až 5	1 až 5
Vápenná	29	19	16	12	9	8	1 až 5	1 až 5	1 až 5
Velká Kraš	30	31	29	12	14	10	6	1 až 5	0
Velké Kunětice	8	7	1 až 5	0	0	1 až 5	0	1 až 5	0
Vidnava	65	52	46	35	21	25	6	8	0
Vlčice	12	13	8	9	6	1 až 5	0	1 až 5	0
Žulová	32	33	18	21	15	9	7	1 až 5	0

Tabulka 8 - Vývoj počtu příjemců dávek hmotné nouze ve vybraných obcích ORP Jeseník v prosinci v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV)

Pro doplnění přikládáme rovněž statistický přehled počtu průkazů OPZ platných v obcích Jesenicka v prosinci roku 2018 (viz tabulka 8).

Obec	Celkem	Průkaz - Stupeň zdravotního postižení					
		TP		ZTP		ZTP/P	
		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk	
		0-17	18+	0-17	18+ let	0-17 let	18+ let

		let	let	let			
Bělá pod Pradědem	37	0	2	1	14	7	13
Bernartice	28	0	2	0	13	3	10
Bílá Voda	10	0	0	0	7	3	0
Černá Voda	12	0	3	0	7	0	2
Česká Ves	45	0	2	0	29	3	11
Hradec-Nová Ves	11	0	1	0	4	0	6
Javorník	61	0	13	0	29	0	19
Jeseník	286	0	19	3	133	9	122
Kobylá nad Vidnavkou	8	0	0	0	6	0	2
Lipová-lázně	43	0	3	2	23	1	14
Mikulovice	57	0	14	1	26	2	14
Ostružná	1 až 5						
Písečná	22	0	6	0	11	0	5
Skorošice	20	0	3	0	7	0	10
Stará Červená Voda	8	0	2	0	2	0	4
Supíkovice	13	0	0	0	4	0	9
Uhelná	13	0	0	0	11	0	2
Vápenná	21	0	2	0	10	1	8
Velká Kraš	21	0	4	0	11	1	5
Velké Kunětice	12	0	1	0	8	2	1
Vidnava	31	0	3	0	17	1	10
Vlčice	9	0	1	0	6	0	2
Zlaté Hory	98	2	15	1	36	5	39
Žulová	31	0	4	1	18	3	5

Tabulka 9 - Počet průkazů OPZ platných v prosinci 2018 v obcích ORP Jeseník (Zdroj: MPSV)

Bydlení

Problematika bydlení, respektive jeho nedostupnosti pro některé cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením **patří mezi nejpalčivější problémy regionu**. Celkově na Jesenicku obecně chybí dostupné a sociální byty. Specificky potom například pro vymezené cílové skupiny osob zdravotně znevýhodněných či osob s duševním onemocněním, přičemž možnosti existujících pobytových služeb jsou omezené a kapacity po většinu roku naplněné. Na problematiku dlouhodobě upozorňuje většina relevantních aktérů a objevuje se také řadě analytických či strategických dokumentů. Například dle zprávy z monitoringu sítě služeb pro ohrožené děti je potřebné „...*zřízení krizového bytu/ů, zvýšení kapacity Azylového domu pro osamělé rodiče s dětmi, vyřešení problematiky bydlení sociálně slabých rodin u soukromníků, zlepšení procesu předávání informací od Oddělení majetku MěÚ, zřízení malometrážních bytů pro děti z dětských domovů. Chybí služba krizového a chráněného bydlení.*“¹²

Pracovní skupina zaměřená na téma bydlení v rámci tvorby revidované verze SPSZ identifikovala začátkem roku 2019 následující problémy a jejich příčiny:

- Nedostatek městských/obecních bytů
- Byty jsou přidělovány na základě - zásluhovosti, potřeby a kritérii
- Nedostatek soukromých bytů
- Špatný technický stav některých domů a bytů
- Nevyužívá se nástroj MOP (mimořádná okamžitá pomoc) na kauce a další náklady na bydlení
- Cílová skupina nemá zdroje na uhrazení vstupních nákladů na bydlení
- Některé cílové skupiny mají zhoršenou vstupní pozici na trh s byty
- Cílová skupina přebírá špatný model chování z prostředí, kde vyrůstají, případně žijí
- Pro obce jsou podmínky výzev na sociální bydlení nevýhodné
- Podmínky sociálního bydlení demotivují cílovou skupinu změnit život
- Investice do bytů omezují obce v řešení dalších projektů a aktivit¹³

Dopady uvedených problémů jsou potom především průběžný nárůst skrytého i zjevného bezdomovectví, zvýšený počet obyvatel, kteří nebudou schopni zvládat přechod z nestandardního do standardního bydlení nebo obecně zvýšený podíl sociálně vyloučených osob nebo osob sociálním vyloučením ohrožených¹⁴.

¹² Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby [online]. MPSV/Právo na dětství, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: www.pravonadetstvi.cz/stahnout-soubor/analiza-mistni-site-jesenik. S 6.

Problematika bydlení nebyla na úrovni regionu nikdy příliš systematicky a koordinovaně řešena, názory samosprávy na sociální bydlení a od toho odvozené konkrétní kroky se často velmi liší. V některých obcích (Jeseník, Česká Ves, Javorník) realizují vlastní projekty také církve, konkrétně římsko - katolické farnosti v Jeseníku (7 bytů v jejich správě) a v České Vsi (plánované vybudování 7 bytů), nebo Československá církev Husitská v Jeseníku. Významnými hráči na poli sociálního bydlení jsou v neziskové organizace, především pak Zahrada 2000, z. s. nebo ESTER, z. s. Hlavně ESTER nyní spravuje 34 bytů v Uhelné, Bílé Vodě, Javorníku i v Jeseníku, přičemž některé byty má organizace ve svém vlastnictví a některé v pronájmu. Dle některých aktérů jsou podmínky pro bydlení v bytech této organizace nízkoprahové, a proto je vnímána pro řadu osob v bytové nouzi jako „poslední možnost.“

Výjimky ve společném nebo koncepčním přístupu tvoří v poslední době společný projekt obcí mikroregionu Žulovsko „Domov je základ (viz strana 41), nebo přijetí koncepce sociálního bydlení městem Jeseník (podrobněji strana 37). V současné době je v regionu schváleno celkem 6 projektů ve výzvě 80 programu IROP na výstavbu či rekonstrukce objektů pro účely sociálního bydlení, které tedy s největší pravděpodobností budou realizovány. Sociálními byty v současné době již disponují obce Jeseníka (7 + 8) a Česká Ves (7).

Počty obecních bytů v jednotlivých obcích

Většina obcí Jesenicka disponuje vlastními byty. Vzhledem k rozsahu problematiky, který popisujeme na předcházející straně, jsou však počty těchto bytů nízké a způsob jejich obsazování často znevýhodňuje cílové skupiny ohrožené sociálním vyloučením

Vzhledem k zaměření spolupráce na mikroregion Žulovsko a některé další obce shrneme celkové počty, výši nájemného, nebo podíl na bytovém fondu pouze u vybraných obcí, uvedených v tabulkách 10 a 11. Samostatnou pozornost potom věnujeme situaci ve městě Jeseník.

Obec:	Počet obecních bytů	Procentuální podíl obecních bytů ze všech bytů v obci	Výše nájemného za m ²
Jeseník	107	2,5 %	42,86, - Kč (průměr)
Bělá pod Pradědem	29	4,5 %	nezjištěno
Černá Voda	6	40%	40,- Kč
Česká Ves	192	20,7 %v	45,- Kč
Kobylá nad Vidnavkou	8 (6 malometrážních)	6,15 %	30,0 - 57,20, - Kč
Skorošice	23	Cca 20 %	53, - Kč
Stará Červená Voda	1	0,3 %	3 124, - Kč (měsíční nájem za celý byt)
Vápenná	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno
Velká Kraš	28	40%	29,34, - Kč
Vidnava	152	29,3 %	30, - Kč
Vlčice	0	0 %	-
Žulová	100	12,9 %	8,87 až 46,70, -Kč

Tabulka 10 - Souhrnné údaje o bytovém fondu vybraných obcí Jesenicka I (Zdroj: MěÚ a OÚ obcí Jesenicka)

Obec:	Koncepce bydlení	Sociální byty k 30. 6. 2019	IROP soc. bydlení – plánovaný počet soc. bytů
Jeseník	Ano	7 bytů církev + 7 bytů město	8 Církev husitská
Bělá pod Pradědem	Ne	0	7
Černá Voda	Ne	0	9
Česká Ves	Ne	7	0
Kobylá nad Vidnavkou	Ne	6 (dotace MMR)	0
Skorošice	Ne	0	0
Stará Červená Voda	Ne	0	0
Vápenná	Ne	0	0
Velká Kraš	Ne	0	0
Vidnava	Ne	0	0
Vlčice	Ne	0	17
Žulová	Ne	0	12

Tabulka 11 - Souhrnné údaje o bytovém fondu vybraných obcí Jesenicka I (Zdroj: MěÚ a OÚ obcí Jesenicka)

Problematika bydlení v obci Jeseník

Město Jeseník vlastnilo v současné době celkem 107 bytů, což představovalo asi pouze 2,3 % z celkového počtu bytů na území obce¹⁵. Přitom například v roce 2016 bylo evidováno 248 žádostí o byt, ale jen 3 byty byly přiděleny, takže je zřejmé, že počet bytů je vzhledem k poptávce dlouhodobě nedostatečný, a přitom se i nadále snižuje. Současný početní stav je dle některých respondentů vzhledem k velikosti a míře sociálních problémů nedostatečný, průměrný počet žádostí na jeden byt je asi 6. Před započítáním privatizace vlastnilo město více než 500 bytů, nicméně postupným odprodejem

se jejich počet snižoval (např. 118 v roce 2017¹⁶) na současných 107. Většina bytů je vedena jako standardních nájemních bytů, město však disponuje také 8 byty sociálními a dalšími 9 byty, které jsou vyčleněny pro osoby s vymezeným příjmem.

Žádosti o přidělení bytu posuzuje bytová komise, která následně vydává doporučení radě města, která o přidělení bytu rozhoduje. Přidělení bytu je však podmíněno složením kauce, která dosahuje výše trojnásobku měsíčního nájmu.

Ve spolupráci s odborníky z ASZ byla městem Jeseník vypracována v minulém roce koncepce sociálního bydlení. Část bytového fondu byla v souladu s touto koncepcí vyčleněna nebo rekonstruována pro účely sociálního bydlení. Jednalo se o bytový dům na ulici Tylova, kde z dotace IROP nově vzniklo 8 sociálních bytů. Dalších 10 – 15 je potom plánováno v budoucnu pro účely sociálního bydlení ještě vymezen. Bydlení v sociálních bytech je časově omezeno na 2 roky a podmíněno spoluprací se sociálními pracovníky. Kromě standardních podmínek, které jsou stejné jako u běžných nájemních bytů, se musí uchazeč o sociální byt nacházet v bytové nouzi dle typologie ETHOS¹⁷ a musí mít nízké příjmy. Dále nesmí mít u města dluh vyšší než 15 000 Kč a v případě dlužné částky musí přistoupit na splátkový kalendář. Žádosti o sociální byty posuzuje potom zvláštní komise pro sociální bydlení. Dle informací některých aktérů jsou v současnosti sociální byty obsazovány především sociálně slabými rodinami, nebo matkami samoživitelkami.

Podkladová analýza ke koncepci bydlení z roku 2017 zmiňuje následující problémy a bariéry bránící plošnému zlepšení bytové problematiky dotčených cílových skupin. I s dvouletým odstupem nezbývá než konstatovat, že většina těchto tvrzení je platná i dnes: *„Potřeba sociálního bydlení výrazně přesahuje kapacity obecního bydlení v Jeseníku (...) Mezi bariéry pro dosažení standardního bydlení, jak vyplývá z rozhovorů provedených s představiteli města, neziskového sektoru i cílové skupiny, patří nízké příjmy sociálně vyloučených, jejich zadluženost, vstupní náklady pronájmu spojené s kaucí či provizí realitní kanceláře, malé kapacity cenově dostupného bydlení (včetně malých kapacit obecního bydlení), v některých případech také diskriminace na trhu s bydlením. Absence standardního bydlení může souviset se způsobem života spojeným s rizikovým chováním, ale také s větší zranitelností určitých skupin či nepříznivými životními událostmi (...) Za hlavní bariéry pro získání/udržení si stabilního bydlení z pohledu cílové skupiny lidí v bytové nouzi jsou považovány:*

o jeho finanční nedostupnost představovaná jednak vysokými vstupními náklady (kauce, vybavení bytu) a komplementárně nízkou finančně ohodnoceným a/nebo nedostupným stabilním zaměstnáním.

o Časté zadlužení uchazečů o bydlení, kterým dluh (a vyplývající exekuce) znemožňují našetřit větší hotovost.

¹⁶ STANOEV, Martin a Adam BEDŘICH. *Tematický výzkum: Podkladová analýza ke koncepci sociálního bydlení města Jeseník* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2017 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S. 32.

¹⁷ ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR. Dostupné z: https://www.feantsa.org/download/cz__8621229557703714801.pdf

o S diskriminací hraničící praktiky pronajímatelů bytů (v případě vícečetných rodin, Romů, rodin s hendikepovanými dětmi atd.)

o Problematické vztahy se sousedy – neschopnost začlenit se do lokální komunity.

o Reálný nedostatek nabídek nízkoprahových pronájmů vhodné velikosti a cenové dostupnosti oproti předchozím letům.“¹⁸

Počet osob v bytové nouzi ve městě Jeseníku

V souvislosti se sociálním bydlením je dobré stanovit také velikost cílové skupiny, které se může potenciálně potřeba týkat potřebnost sociálního bydlení. **Dle Podkladové analýzy ke koncepci sociálního bydlení, kterou pro město vypracovala ASZ v roce 2017, se odhad počtu osob v nejzávažnější bytové nouzi dle typologie ETHOS (osoby bez domova) se pohyboval v rozmezí 100 – 150 osob.** Odhad celkového počtu osob ohrožených sociálním vyloučením (na základě kombinace statistických údajů) se potom pohyboval v rozmezí 500 – 800, přičemž tato čísla mohou zhruba odpovídat i současnému stavu. **Největší problém z hlediska akutní bytové nouze, rizika ohrožení vlastního zdraví, ale například i narušování veřejného pořádku, představují tzv. zjevní bezdomovci** (nebo také osoby dle kategorie ETHOS – bez střechy¹⁹), především pak ti, jejichž výskyt na veřejných prostranstvích je spojený s konzumací alkoholu nebo znečišťováním okolí a jejich jednání musí v některých případech řešit městská policie (případně APK). **Odhady místních aktérů co do počtu tzv. zjevných bezdomovců v Jeseníku se pohybují v rozmezí od 10 – 15 až do počtu 30 osob.** Mimo Jeseník se potom dle některých informací vyskytují v menší míře i v obcích Horní Fořt, Žulová nebo Javorník (asi 15 tzv. skrytých bezdomovců).

Sociální služby pro osoby ohrožené ztrátou bydlení

Osoby bez přístřeší, nebo ohrožené akutní bytovou nouzí mohou v Jeseníku využívat především pomoci neziskové organizace Boetheia – Středisko křesťanské pomoci, z. s., která ve městě poskytuje služby v následujících zařízeních:

„1. **Azylový dům pro muže a ženy - pobytová služba, adresa zařízení: ulice O. Březiny**

č. 228, Jeseník, lůžková kapacita - 48 lůžek.

2. **Azylový dům pro rodiče s dětmi - pobytová služba, adresa zařízení: ulice Seifertova**

č. 689, Jeseník, lůžková kapacita 24 lůžek.

¹⁸ STANOEV, Martin a Adam BEDŘICH. *Tematický výzkum: Podkladová analýza ke koncepci sociálního bydlení města Jeseník* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2017 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>. S 33.

¹⁹ ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR. Dostupné z: https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf

3. **Nízkoprahové denní centrum** - adresa totožná s adresou AD pro muže a ženy, okamžitá kapacita 10 osob. V rámci této služby jsou poskytovány i některé druhy fakultativních služeb. Umístění: přízemí budovy AD pro muže a ženy.

4. **Noclehárna pro muže** - adresa je totožná s AD pro muže a ženy, maximální denní kapacita 10 lůžek. Umístění: přízemí budovy AD pro muže a ženy.

5. **Noclehárna pro ženy** - adresa: Seifertova 689, Jeseník. Kapacita noclehárny 4 lůžka. Umístění: budova AD pro rodiče s dětmi.²⁰

Dle zprávy organizace využilo služeb organizace v roce 2017 celkem 260 osob, z toho AD pro muže a ženy 79 lidí, noclehárny 98 lidí a nízkoprahového denního centra 83 lidí²¹.

Mimo služeb Boéthei, mohou osoby ohrožené bezdomovectvím využívat pomoci také v rámci terénních programů dalších organizací, například Darmoděj, Člověk v Tísni, ESTER, případně se obracet na sociální pracovníky obcí.

Situace na trhu s nájemním bydlením

V době vzniku předkládané výzkumné zprávy (květen – červenec 2019) bylo na internetu realitními kancelářemi na Jesenícku nabízeno k pronájmu pouze několik bytů. Pokud si odmyslíme pronájmy komerčních apartmánů v Horní Lipové (na které cílová skupina LP pravděpodobně finančně nedosáhne), dostaneme se k počtu pouhých **3 nabízených bytů**. Konkrétně se jednalo o **dva byty v Jeseníku a jeden v obci Velká Kraš**. Je však pravděpodobné, že **část nabídky v regionu je realizována neveřejnými kanály, například pomocí vlastních kontaktů realitních kanceláří, v uzavřených skupinách na sociálních sítích nebo jednoduše přes známé**, kde mají majitelé lepší kontrolu nad zájemci a možnostmi zájemců, **a celkový počet nabízených bytů nakonec není tak nízký**. Je také pravděpodobné, že jsou podobné komunikační kanály zaměřené i na některé skupiny sociálně vyloučených obyvatel, ačkoliv se nejedná o masovou záležitost a týká se pouze jednotlivých pronajímatelů. Každopádně, ať už se zájemci dostanou k nabídkám jakýmkoliv způsobem, je nabídka bydlení pro sociálně znevýhodněné velmi nízká. Nabízené byty jsou kromě ceny často také rozměrově nevýhodné, nicméně zásadnější překážku představují vysoké vstupní kauce.

Výše nájemného se ve sledovaných bytech pohybovala v rozmezí 81 – 175 Kč za m², nicméně k jejich nízkému počtu z toho nelze stanovit reprezentativní vzorek částky nájemného v regionu. Jediné dostupné statistické údaje o výši nájemného shromažďuje server *cenovamapa.eu*²². Ten uvádí například ve městě Jeseníku cenové rozmezí zhruba 50 - 85 Kč za m² (průměrně přepočteno na cca 67 Kč za m²), v nedaleké Bělé pod Pradědem ještě o něco více, zhruba

²⁰ Výroční zpráva za rok 2017 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: http://www.shop-admin.cz/userdata/shopimg/boetheia/file/Vyrocní_zpravy/Výroční%20zpráva%202017.pdf. Boétheia - společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek. S. 3

²¹ Výroční zpráva za rok 2017 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: http://www.shop-admin.cz/userdata/shopimg/boetheia/file/Vyrocní_zpravy/Výroční%20zpráva%202017.pdf. Boétheia -společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek. S. 6. 11 a 12.

²² *Cenová mapa* [online]. Asociace realitních kanceláří [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <http://www.cenovamapa.eu/>

87 Kč za m². V ostatních sledovaných obcích byly potom průměrné nájemní nižší, například cca 58 Kč za m² (Vápenná, Skorošice, Žulová), 50 Kč za m² (Česká Ves) nebo 43 – 47 Kč za m² (Černá Voda, Vlčice, Kobylá nad Vidnavkou, Vidnava, Velká Kraš, Stará červená Voda). Nicméně do této ceny se zřejmě promítá i regulované nájemné v městských bytech nebo u dalších nekomerčních subjektů, například bytových družstev a vzhledem k nízkému počtu transakcí mohou být tyto údaje již zastaralé.

Průměrná výše příjmů na Jesenicku

K průměrné výši nájemného je dobré uvést také příjmy ze zaměstnání, které jsou v obcích na Jesenicku obvyklé. **Průměrná měsíční mzda v Česku činila v prvním čtvrtletí roku 2019 32 466 Kč (28 989 v Olomouckém kraji²³) a medián 27 582 Kč (25 881 v Olomouckém Kraji).** K jednotlivým obcím Jesenicka ani k regionu jako celku podobná statistická data neexistují, nicméně rozbořením výdělků u 100 pozic s nabídkou manuální práce (vhodné pro uchazeče se základním vzděláním, případně vyučené), nabízených v červenci 2019 KoP ÚP pro Jeseník a okolí s maximálně půlhodinovou dojížděnou do blízkého okolí, jsme dospěli **k průměrné částce zhruba 22 000 Kč (konkrétně 21 853 pro uchazeče se základním vzděláním a 21 770 Kč pro vyučené uchazeče)²⁴.** Do této mzdy však nebyly zahrnuty částečné úvazky a ani pozice vhodné pro uchazeče se středním a vyšším vzděláním. K většině jednotlivých obcí Jesenicka bohužel žádné relevantní údaje o průměrné výši mzdy neexistují. Významnější zaměstnavatelé sídlí pouze v Jeseníku, Zlatých Horách, Javorníku nebo v Lipové Lázních. V řadě hlavně menších obcí potom ani žádné nabízené pozice nejsou, případně se jedná o velmi specializované pozice (např. nabídka práce pro lékaře v psychiatrické nemocnici v Bílé Vodě) nevhodné pro uchazeče z cílové skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením. Pro samotné město Jeseník dosahují výdělky z pozic nabízených ÚP průměrných hodnot mezi 23 400 – 27 700 Kč²⁵ (včetně pozic vhodných pro uchazeče s vyšším vzděláním). **Dle údajů za celý Olomoucký kraj, byly nejnižší výdělky již tradičně zastoupeny mezi pracovníky v úklidu (14 554 Kč měs.), pracovníky v oblasti sociálních služeb (14 877 Kč měs.), švadlenami, šičkami a vyšíváči (16 269 Kč měs.) nebo pracovníky ostražky (15 898 Kč měs.)²⁶.**

Projektové aktivity

V oblasti bydlení se v rámci poslední spolupráce s ASZ v letech 2015 - 2018 rozběhl a v současné době probíhá projekt OPZ č. 026 CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0005370 *Domov je základ*, jehož realizátorem svazek obcí – mikroregion Žulovsko. Projekt je zaměřený na účinnou bytovou politiku, podporu systémové spolupráce aktérů, předcházení konfliktům, prevenci ztráty bydlení a zvyšování

²³ *Průměrné mzdy v Olomouckém kraji v 1. čtvrtletí 2019* [online]. Český statistický úřad [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/prumerne-mzdy-v-olomouckem-kraji-v-1-ctvrtleti-2019>

²⁴ *Integrovaný portál MPSV: Hledání volných míst (Jeseník)* [online]. MPSV [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/vmjedno/vmrozsi>

²⁵ *Práce Jeseník - nabídka práce, průměrné platy, mzdy* [online]. kurzy.cz [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://prace.kurzy.cz/jesenik/>

²⁶ Viz. *ISPV - Informační systém o průměrném výdělku: Zveřejněny výsledky ISPV 2018* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2018.aspx>

kvality soužití. Konkrétně bylo zamýšleno „Vytvoření mechanismů přímé podpory obyvatelům, kterým hrozí ztráta bydlení z důvodu neplacení nájmu nebo domov již ztratili, prostřednictvím provázané práce preventivistů ztráty bydlení se sociálními službami, návaznými službami (KPSVL Jesenicko), zástupců obcí a případně dalšími institucemi a subjekty formou multidisciplinární spolupráce.“²⁷

V rámci průběžného hodnocení výsledků, se dle realizátora projektu daří průběžné naplňování cílů asi ze 78 %. Podrobněji: „V průběhu monitorovacích období realizátor pracoval se 109 osobami, kterým hrozila ztráta bydlení. Dle vyjádření realizátora se v případě 107 osob podařilo díky podpoře snížit hrozbu ztráty bydlení a udržet osoby ve standardním bydlení (...) V monitorovacím období realizátor zprostředkoval bydlení 15 - ti osobám, ve dvou případech se osobám podařilo zajistit ubytování (mimo standardní bydlení) v jiných formách např. ubytovna nebo azylový dům (...) Jednou z aktivit realizátora bylo i zajištění vybavení domácnosti nebo řešení hygienicky nevyhovujícího bydlení. Dle vyjádření se ve sledovaném období podařilo 23 osobám zajistit vybavení domácnosti a pro dvě osoby zajistit změnu podmínek z nevyhovujícího bydlení do bydlení vhodného.“²⁸ V rámci projektu působí v poradenských střediscích v Žulové a Vidnavě celkem 3 tzv. preventivní ztráty bydlení.

Na bydlení je zaměřený rovněž projekt *Předsudek je jako nemoc*, organizace Boetheia – Středisko křesťanské pomoci, z. s., který podrobněji popisujeme na straně 55.

Mezi projektové aktivity realizované obcemi v rámci zvyšování dostupnosti bydlení, patřily také projekty v rámci *Integrovaného regionálního operačního programu (IROP)*. Do čerpání financí z programu IROP na stavební úpravy objektů ro účely sociálního bydlení zapojilo nejdříve město Jeseník (výzva 35 – Sociální bydlení pro sociálně vyloučené lokality I) projektem Sociální bydlení Tylova 652 Jeseník, později obce Stará Červená Voda, Bernartice, Žulová, Vlčice, Bělá pod Pradědem a Náboženská obec Církve československé husitské v Jeseníku (výzva 80 - 3.1.3 Zvyšování kvality bytového fondu)). Projekty podané ve výzvě č. 80 programu IROP a jejich aktuální stav shrnuje tabulka 12.

Název projektu	Realizátor	Aktuální stav
Stavební úpravy objektu č. p. 112 v Nové Červené Vodě pro sociální bydlení	Obec Nová Červená Voda	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.

²⁷ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 16

²⁸ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 16 - 17

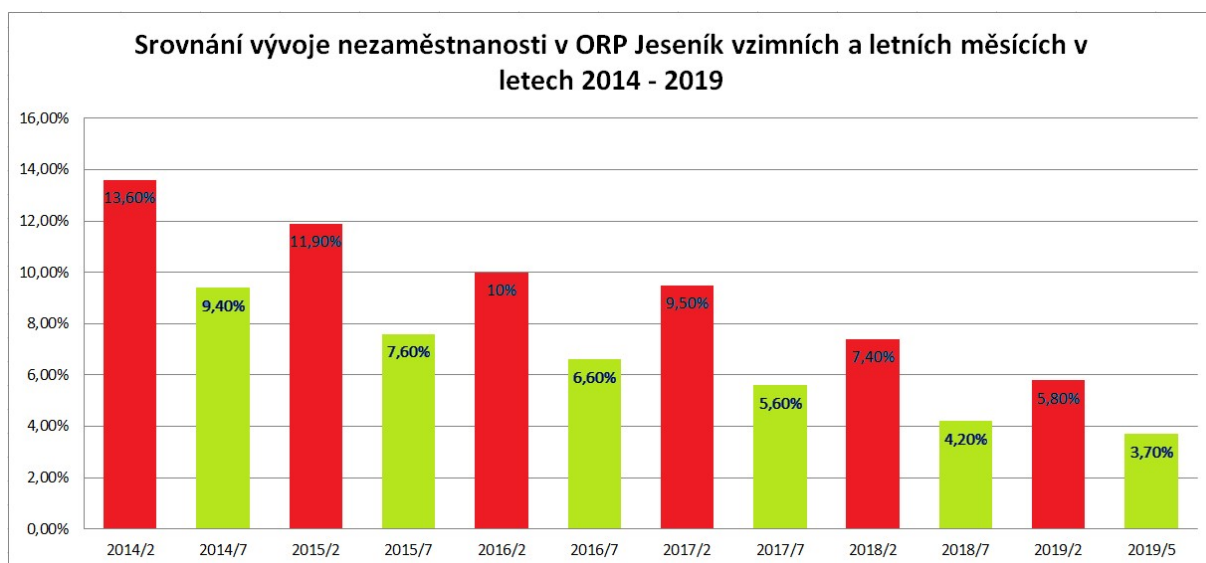
Sociální byty Bernartice	Obec Bernartice	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.
Bytový dům u kostela	Obec Bělá pod Pradědem	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.
Sociální bydlení v obci Černá Voda	Obec Černá Voda	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.
Rekonstrukce panelového domu	Obec Vlčice	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.
Sociální bydlení – město Žulová	Město Žulová	Projekt byl schválen Hodnotící komisí MMR ČR. Očekáváme, zda realizaci projektu schválí zastupitelstvo obce/města.
Sociální byty v Jeseníku	Náboženská obec Církve československé husitské v Jeseníku	Nemáme aktuální informace.

Tabulka 12 - Přehled projektů IROP na Jesenícku doporučených k realizaci (Zdroj: SPSZ, MMR)

Nezaměstnanost

Jesenicko patří v rámci Olomouckého kraje mezi regiony s vyšší mírou nezaměstnanosti. Důvodů je pro to celá řada. Kromě nízké kvalifikace obyvatelstva, je to periferní poloha, špatná dopravní dostupnost, chybějící infrastruktura nebo nižší zájem větších investorů. Svou roli na vyšší míře nezaměstnanosti nepochybně hraje i velké množství lidí, kteří se potýkají s exekucemi.

Mezi limitující faktory hospodářského rozvoje patří také odchod části mladší a vzdělanější populace nebo slabá kupní síla místních obyvatel. Kromě důvodů, které uvádíme již na straně 17, souvisí odchod části mladších ročníků také s nemožností vybrat si z pestřejší nabídky oborů, než nabízí zdejší střední školy, orientované hlavně na potřeby zdejšího hospodářství (turismus, stavebnictví, gastronomie atd.) a v současné době také převažující poptávka spíše po pracovní síle s nižší kvalifikací. Ti proto odcházejí studovat do větších měst, kde také obvykle zůstávají. Přesto se však v poslední době drží registrovaná míra nezaměstnanosti historicky na rekordně nízké úrovni i zde. Horší situace je na území správního obvodu POÚ Javorník, kde je nezaměstnanost průměrně o 2 – 2,5 % vyšší, než na území POÚ Jeseník jako celku, a momentálně dosahuje cca 5 %, což je způsobené například periferní polohou i nižším počtem větších zaměstnavatelů.



Graf 4 - Srovnání vývoje nezaměstnanosti v ORP Jeseník v letech 2013 – 2018 (Zdroj: MPSV)

Situace na místním trhu práce

V souladu s celorepublikovým trendem i na Jesenicku v posledních letech zásadně poklesla nezaměstnanost (dle grafu o téměř 7 - 8 %) a již dva roky se drží na úrovni kolem 3 - 5 %. Přitom, jak jsme již uvedli na straně 17, okolo roku 2011 činila i více než 20 %. Jak vidíme na výše

uvedeném grafu, část pracovních pozic vzniká pouze v sezóně a **rozdíl v zaměstnanosti mezi letním a zimním obdobím kolísá až okolo 2 - 4 %**. Sezónní práce jsou v okolí města Jeseníku spojené najmě s turistickým ruchem, obsluhou hotelů či lázeňstvím, na Javornicku potom vznikají převážně v zemědělství. Hlavně pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením, jejichž situace se pojí s kombinací několika přitěžujících faktorů (exekuce, nízká kvalifikace a právní vědomí, případně znevýhodnění kvůli etnickému původu) bývají krátkodobé nebo sezónní úvazky dosažitelnější než standardní pracovní smlouvy (HPP), což ovšem znamená nižší šance si práci udržet, nejistotu pravidelného výdělku, nižší odvody na sociálním pojištění apod. Někteří respondenti také hovořili o nižší dostupnosti práce pro zdravotně znevýhodněné uchazeče.

Mezi významné zaměstnavatele v regionu patří například Warex spol.s.r.o. (Jeseník, Javorník), Českoslezská výrobní a.s. (Zlaté Hory, cca 500 zaměstnanců), Fénix Trading s.r.o a Fénix s.r.o. (Jeseník), Naturfyt-Bio s.r.o (Jeseník, 40 zaměstnanců) Řetězárna a.s. (Česká Ves, 250 zaměstnanců) nebo Slezský kámen a.s. V oblasti turismu potom Priessnitzovy léčebné lázně a.s. Mezi organizace zaměstnávající cílovou skupinu zdravotně znevýhodněných patří například nezisková organizace Zahrada 2000, nebo tréninková dílna organizace Salet. Na Javornicku je potřeba zmínit také firmy Movik, Kovo, PZA, Kovostroj a další. Většina významných zaměstnavatelů se koncentruje ve městě Jeseníku a v okolí, kam také dojíždí množství lidí z okolních obcí. Vzhledem k nižším průměrným výplatám v regionu se po odečtení nákladů na dojíždění pro některé lidi pohybuje i na hranici minimální mzdy. Z hlediska dojíždění je také problematická zhoršená dostupnost některých obcí spoji hromadné dopravy. Vzhledem k blízkosti polských hranic také řada firem nabírá zahraniční zaměstnance, což může v některých případech znevýhodňovat místní na trhu práce. V nedávné době došlo k uzavření dvou významnějších firem: Hard Jeseník a Touax.

V lednu 2019 bylo v evidenci KoP ÚP Jeseník 1360 uchazečů o zaměstnání z Jesenicka.

Ve většině případů se však jednalo o uchazeče v krátkodobé evidenci. Pouze 192 z nich bylo evidováno déle jak 1 rok. Počet dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů v evidenci se v daném roce pravidelně snižuje v době nástupu lidí na veřejně prospěšné práce u obcí. Dle některých aktérů se však počet nezaměstnaných snižuje také častějšími vyřazováními z evidence ÚP. Podrobný přehled o struktuře uchazečů vybraných obcí Jesenicka k 31. 12. 2018 přináší tabulka 13.

OBEC	Počet uchazečů celkem	Počet uchazečů - z toho žen	Počet uch. ZŠ	Počet uch. žen ZŠ	Počet uchazečů vyučených	Počet uchazečů - ženy vyučené	Počet uchazečů s maturitou	Počet uchazečů - ženy s maturitou	Počet uchazečů nad 12 m.
Bělá pod Pradědem	78	43	17	6	33	20	19	12	9
Bernartice	76	27	30	15	28	8	10	2	7
Bílá Voda	22	9	13	8	3	1	6	0	8
Černá Voda	20	8	5	2	12	6	3	0	2
Česká Ves	73	30	26	10	26	10	12	6	10

Hradec-Nová Ves	11	4	3	0	4	2	3	2	3
Javorník	133	60	47	22	56	22	18	8	16
Jeseník	317	142	91	43	121	48	67	37	45
Kobylá nad Vidnavkou	20	6	8	3	9	2	1	1	1
Lipová-lázně	56	23	10	7	27	11	14	3	3
Mikulovice	90	34	30	13	33	9	14	6	20
Písečná	27	12	5	3	16	5	6	4	10
Skorošice	44	17	9	4	27	10	6	3	6
Stará Červená Voda	43	26	20	11	17	10	5	4	10
Supíkovice	38	21	6	4	17	6	10	6	5
Vápenná	47	21	15	5	18	11	7	2	5
Velká Kraš	49	24	25	13	17	7	4	3	4
Velké Kunětice	39	21	15	8	19	10	3	2	5
Vidnava	81	39	42	22	24	9	5	4	9
Vlčice	27	13	9	6	12	6	3	1	7
Žulová	69	29	23	9	33	13	7	3	7

Tabulka 13 - Struktura uchazečů o zaměstnání ve vybraných obcích Jesenicka (Zdroj: MPSV)

Současná nezaměstnanost na Jesenicku je jedna z nejnižších za celou historii evidence a sehnat standardní zaměstnání je tak daleko jednodušší než dříve. U lidí, kteří stále v evidenci zůstávají, především pak dlouhodobě, jsou bariérou zdravotní potíže, exekuce a další. Problematické je již zmíněné vyřazování z evidence uchazečů ÚP, které může krátkodobě prohloubit sociální problémy a zadlužení daných osob a snižuje motivaci při hledání zaměstnání. Vybrané údaje k 31. 7. 2019 přináší tabulka 14.

	obyvatel 15 - 64 let	UoZ	z toho ženy	PnO %	UoZ - déle jak 12 měsíců v evidenci	z toho ženy
Bělá pod Pradědem	1216	38	20	2,6	5	1
Bernartice	569	43	19	6,9	11	4
Bílá Voda	191	22	7	10,5	4	0
Černá Voda	347	15	7	3,5	2	1
Česká Ves	1578	38	16	2	7	4
Hradec-Nová Ves	262	10	7	3,4	2	1
Javorník	1760	108	52	5,5	21	11
Jeseník	7048	202	110	2,5	35	19
Kobylá nad Vidnavkou	218	11	6	4,6	1	0
Lipová-lázně	1409	23	15	1,5	2	1
Mikulovice	1611	60	34	3	14	5
Ostružná	108	2	1	1,9	0	0
Písečná	676	17	7	1,6	6	4
Skorošice	473	24	12	4	4	2
Stará Červená Voda	417	16	6	2,9	7	3

Supíkovice	435	21	15	3,9	4	3
Uhelná	312	26	13	7,1	7	4
Vápenná	917	20	14	2	1	1
Velká Kraš	509	26	15	4,1	5	4
Velké Kunědice	395	15	7	2,5	3	1
Vidnava	825	44	24	4,7	6	5
Vlčice	265	19	9	5,7	6	5
Zlaté Hory	2444	75	35	2,8	17	6
Žulová	774	41	25	5	6	4
Celkem	24759	916	476	X	176	89

Tabulka 14 - Struktura uchazečů o zaměstnání v obcích ORP Jeseník (Zdroj: KoP ÚP Jeseník)

Aktivity obcí pro snížení nezaměstnanost

Vzhledem k vysoké míře nezaměstnanosti, která hlavně v minulosti na Jesenicku panovala, začaly obce aktivně využívat nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) Úřadu práce. Jednalo se převážně veřejně prospěšné práce. Celkový počet míst VPP, která byla od roku 2015 vybranými obcemi Jesenicka vytvořena, shrnuje tabulka 12. Zaměření těchto pozic bylo orientováno většinou na úklid nebo údržbu zeleně či veřejných prostranství. Kromě obcí zaměstnávaly uchazeče na VPP také další subjekty (jejich počty shrnuje tabulka 15)

	obyvatel 15 - 64 let	2019 ²⁹	2018 ³⁰	2017	2016	2015
Bělá pod Pradědem	1216	4	10	11	10	13
Bernartice	569	6	12	10	10	9
Bílá Voda	191	3	6	7	6	9
Černá Voda	347	6	8	15	11	16
Česká Ves	1578	10	18	13	14	26
Hradec-Nová Ves	262	6	9	8	8	8
Javorník	1760	10	17	17	15	16
Jeseník	7048	20	27	28	25	29
Kobylá nad Vidnavkou	218	11	23	11	16	16
Lipová-lázně	1409	16	18	17	14	26
Mikulovice	1611	13	19	21	15	26
Ostružná	108	3	6	4	4	4
Písečná	676	7	12	14	16	11
Skorošice	473	10	14	12	9	15
Stará Červená Voda	417	6	10	11	15	11
Supíkovice	435	6	3	6	11	10
Uhelná	312	5	4	10	10	24
Vápenná	917	12	15	15	15	13

²⁹ Započítána i místa z dohod roku 2018 trvajících do II. pololetí 2019. do I. Pololetí roku 2019 trvalo celkem 54 míst VPP z dohod roku 2018. do II. Pololetí roku 2019 přechází celkem 19 míst VPP z dohod roku 2018.

³⁰ Započítána i místa z dohod roku 2017 trvajících do II. pololetí 2018.

Velká Kraš	509	4	4	3	9	12
Velké Kunědice	395	9	12	9	6	8
Vidnava	825	12	11	13	8	15
Vlčice	265	4	7	5	7	16
Zlaté Hory	2444	19	25	21	42	32
Žulová	774	12	19	16	13	15
Celkem	24759	214	309	297	309	380

Tabulka 15 - Počet osob zaměstnaných na VPP v obcích Jesenicka v letech 2015 - 2019 (Zdroj: MěÚ vybraných obcí ORP Jeseník)

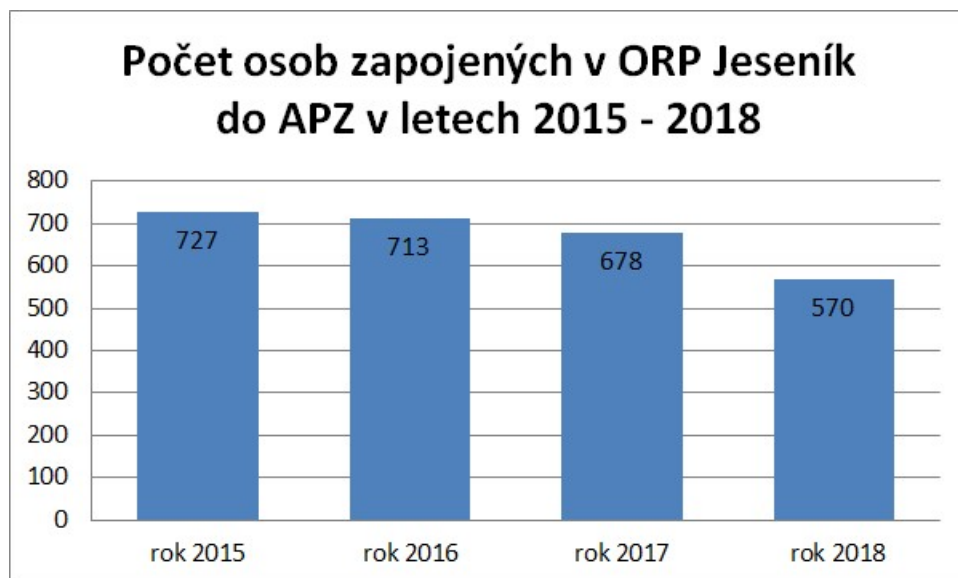
Rok	2019	2018	2017	2016	2015
Ostatní zaměstnavatelé (mimo obce)	22	35	135	110	90
Celkem na VPP (obce + ostatní)	236	344	432	419	470
UoZ v evidenci k 31. 1. daného roku	1663	2083	2620	2866	3397

Tabulka 16 – Počty ostatních zaměstnavatelů VPP (mimo obce) v letech 2015 - 2019 (Zdroj: KoP ÚP Jeseník)

O VPP byl v minulých letech velký zájem, nicméně vzhledem k situaci na místním trhu práce se často stávalo, že po vypršení dotace se lidé vraceli opět do evidence ÚP. Problematické byly rovněž časově omezené úvazky na dobu 1 roku bez možnosti jejich prodloužení. Věčným sporem o smyslu a poslání VPP je potom střídání pracovníků na obcích. Ty mají totiž pochopitelně zájem opakovaně využívat spíše osvědčené pracovníky, kdežto úřady práce se většinou kloní spíše k možnosti evidované uchazeče na těchto pozicích prostřídat. V současné době se tato situace řeší pomyslným kompromisem. Pokud si vedení obce přeje na pozici VPP zachovat stejného člověka, tak na něj může od ÚP obdržet pouze poloviční částku dotace.

Někteří z pracovníků se v minulosti osvědčili a získali pracovní místa přímo na úřadě nebo jim získání pracovních zkušeností při VPP pomohlo k získání stabilního zaměstnání. V době současné konjunktury je však již výběr potenciálních pracovníků velmi omezený a představitelé obcí opakovaně upozorňují na to, že je stále těžší nějaké vhodné zájemce vůbec najít, ačkoliv práce je na obcích stále dostatek. Počet pracovníků v daném roce tak závisí na počtu a pracovních schopnostech uchazečů,

kteřé dané obci ÚP nabídne. Z grafu 5 je patrné, že celkové počet osob zapojených do nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti na Jesenicku, včetně zmiřovaných VPP v posledních letech soustavně klesá. Kromě výše uvedených, je jedním ze zásadních důvodů i snižující se objem prostředků, které pro tyto účely mají úřady práce k dispozici.



Tabulka 17 - Počet osob zapojených v ORP Jeseník do APZ v letech 2015 - 2018 (Zdroj: MPSV)

Prostupné zaměstnávání

V rámci spolupráce s ASZ bylo Jesenicko vybráno také jako jedno z pilotních míst pro otestování programu Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji, který byl realizován na základě Smlouvy o součinnosti mezi Úřadem práce České republiky a Agenturou pro sociální začleňování. Do projektu zde byly partnersky zapojeny neziskové organizace Člověk v tísni a Zahrada 2000. Program se zde skládal z následujících fází práci s uchazeči:

1. **Fáze výběru a přípravy**, kdy byli ve spolupráci s NNO nebo obcemi vybráni vhodní uchazeči z evidence ÚP na základě jejich motivace a povahy problémů.
2. **Tříměsíční tréninkové zaměstnání**, která vznikala u obcí, veřejných institucí nebo NNO ve formě jednoho z nástrojů APZ – konkrétně se jednalo o tzv. Aktivizační pracovní příležitosti. Uchazeči zde měli prokázat schopnost spolupráce se zaměstnavatelem a získat elementární pracovní návyky.

3. **Podporované zaměstnání u veřejného zaměstnavatele (obvykle u obcí nebo NNO)**, kdy si uchazeči prohlubovali pracovní návyky a získávali konkrétní dovednosti. Jednalo se o šesti měsíční pracovní úvazky financované z prostředků VPP. Uchazeči po dobu této práce zůstávali v kontaktu s podpůrnými neziskovými organizacemi, které jim pomáhaly překonat případné komplikace a motivovaly je k tomu, aby v zaměstnání zůstali po celou dobu. Uchazeči byli také seznámeni s povahou práce u firmy, kam následně měli možnost postoupit na další pracovní pozici.
4. **Podporované zaměstnání u soukromého zaměstnavatele**, financované z prostředků SÚPM. Místo měla být po skončení dotace zachováno v případě, že se vyplatí i následně bez dotační podpory. I v této fázi zůstávali uchazeči v kontaktu s pracovníky podpůrných služeb, kteří jim i nadále poskytovali odborné sociální poradenství a podporovali je při jednání se zaměstnavateli.

Na Jesenicku se do programu prostupného zaměstnávání v roce 2015 zapojilo celkem 14 uchazečů o zaměstnání. Devíti z nich se podařilo postoupit až do čtvrtého stupně a získali dotované zaměstnání u neziskových organizací o. s. *ZA kopcem, Zahrada 2000, hnutí Brontosaurus*, dále u obce Supíkovice a MŠ Jiráskova nebo u firmy EKOCAMP. Dalším čtyřem byly prodlouženy VPP ve třetím stupni, ostatních pět uchazečů potom z různých důvodů nepostoupilo dále. Dle dostupných informací se nakonec podařilo si dlouhodobě udržet zaměstnání u soukromého zaměstnavatele čtyřem uchazečům. Mezi hlavní bariéry pro nalezení či udržení vhodného zaměstnání uchazeči po skončení programu patřily hlavně struktura pracovního trhu – jedná se o strukturálně silně znevýhodněný region, zejména jeho okrajové části (Žulovsko, Javornicko). Důležitým faktorem byl také velký podíl účastníků s částečným pracovním omezením ze zdravotních důvodů nebo častější podíl osob s duševním onemocněním, kteří pro získání a udržení zaměstnání častěji potřebují intenzivní podporu. Dle realizátorů projektu byl však u úspěšných klientů/uchazečů a i u části neúspěšných patrný velký osobní pokrok, například rozvoj sebevědomí a vlastní aktivity při řešení problémů (bydlení, dluhy, vedení domácnosti).

Na pilotní program navázal na Jesenicku projekt cz.03.1.48/0.0/0.0/15_010/0000032 *Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji* realizovaný v období 1. 2. 2016 – 30.6 2022 již samostatně Úřadem práce. „Cílovou skupinou projektu jsou uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci ÚP ČR nepřetržitě déle než 12 měsíců nebo byli v evidenci ÚP ČR za poslední tři roky déle než 12 měsíců a současně vykazují alespoň 2 další znaky sociálního vyloučení. Znaky sociálního vyloučení jsou: pobyt v sociálně vyloučené lokalitě, nízká kvalifikace, pobírání dávek pomoci v hmotné nouzi,

*zadluženost a nestabilita bydlení.*³¹ V rámci všech participujících obcí OK, se do projektu zatím dle informací ESF zapojilo celkem 215 uchazečů³².

Projektové aktivity

V oblasti zaměstnanosti se období spolupráce a ASZ v letech 2015 – 2018 (mimo výše uvedený pilotní projekt dostupného zaměstnávání) v rámci priorit SPSZ rozběhl a současně době probíhá projekt: CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006161 *Komplexní program podpory žen ohrožených na pracovním trhu na Jesenicku* (Termín realizace: 1. 5. 2017 - 30. 4. 2020), jehož realizátorem je Mateřské rodinné centrum (MRC) Krteček Jeseník, z. s. Projekt je zaměřený na podporu matek vracejících se z mateřské/rodičovské dovolené na trh práce, prostřednictvím systematicky nastavených aktivit, zaměřených na motivaci, vzdělávání, pracovní a kariérní poradenství. Aktivity jsou uskutečňovány skupinovou (vzdělávání) nebo individuální formou (pomoc při získání zaměstnání) dle charakteru činností a mají na sebe navazovat ve třech cyklech se souběžnou realizací v Jeseníku a v Javorníku v nově vzniklých poradenských centrech. „V monitorovacím dotazníku realizátor uvedl, že 7 účastnic ukončilo spolupráci a získalo uplatnění na trhu práce, z toho 4 po absolvování tréninkového pracovního místa a 3 po absolvování vzdělávacích seminářů. 4 účastnice získaly nové zaměstnání po rodičovské dovolené a nevrátily se na svá původní pracovní místa, 2 získaly nové pracovní místo (dříve byly evidovány na ÚP), 1 zůstala v oboru, ale nastoupila na vyšší pozici u jiného zaměstnavatele.“³³

Dalším z projektů započatých v období spolupráce 2015 – 2018, se stal projekt *Komplexní podpora osobám se zdravotním postižením*. Jeho realizátorem je nezisková organizace Zahrada 2000, z. s. a cílem dobrý přístup ohrožených skupin obyvatel na trh práce a zlepšení přípravy ohrožených skupin pro vstup na trh práce, nebo vytvoření a realizování systému prevence selhávání při vstupu a udržení na trhu práce. „V průběhu 3 let chce projekt usilovat o zvýšení pracovní uplatnitelnosti nejméně u 36 osob z CS. Eliminace bariér u CS při uplatnění na trhu práce, finanční stabilizace a práce s dluhy, posílení IT kompetencí a zvýšení pracovní uplatnitelnosti u CS osob s duševním onemocněním.“³⁴ Dle realizátorů projektu, kteří v rámci revize SPSZ hodnotili průběžné výsledky, doposud „absolvovalo 25

³¹Integrovaný portál MPSV: Projekt Dostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji [online]. MPSV [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/olk/projekty_esf/v_realizaci/rip/prostupne_zamestnavani_v_olomouckem_kraji

³² Viz. Portál ESF. Veřejný detail projektu: Dostupné Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji [online]. Evropský sociální fond [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <https://esf2014.esfcr.cz/PublicPortal/Views/Projekty/Public/ProjektDetailPublicPage.aspx?action=get&datovySklaDId=D6AEB42A-1063-4F15-8A90-0C9BBBE8A374>

³³Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 14

³⁴Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 12.

*osob individuální vzdělávání, 5 osob získalo osvědčení o úspěšném absolvování kurzu (...) bylo v rámci tréninkových pracovních míst uzavřeno 7 DPČ na řemeslné činnosti a 3 DPČ na digitalizaci dokumentů (...) 5 osob získalo osvědčení o úspěšném absolvování edukačního kurzu.*³⁵

³⁵ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S 12 - 13

Bezpečnost

Oblast Jesenicka pokrývá území celkem tří územních obvodů Policie České republiky. Jedná se o OOP Javorník, OOP Jeseník a OOP Zlaté Hory. Následující tabulka číslo 13 zohledňuje vývoj indexu kriminality na území jednotlivých OOP i na celém na dotčeném území v letech 2013 – 2018.

Rok	OOP Javorník	OOP Jeseník	OOP Zlaté Hory	Průměr
2013	217,8	311,8	222,4	250,6
2014	226,6	286,9	222,1	246,2
2015	160,7	222,4	164,7	182,6
2016	205,7	220,1	205,1	210,3
2017	135,8	166	167,6	156,5
2018	176,8	163,2	148,5	162,8

Tabulka 18 - Vývoj indexu kriminality ve správních obvodech PČR OO Javorník, OO Jeseník a OO Zlaté Hory (Zdroj: mapa kriminality)

Pokud se na koncentraci nápadu trestné nebo přestupkové podíváme optikou číselných statistik (viz tabulka 5), potom je zřejmé, že **na Jesenicku došlo mezi lety 2013 až 2018 ke značnému poklesu indexu kriminality (počtu evidovaných trestných činů), a to o více než 35 %** (s výjimkou roku 2016, kdy došlo k přechodnému nárůstu). **To však kopíruje celorepublikový vývoj**, kde byl ve stejném období pokles ještě dokonce vyšší (42 %). V jednotlivých OOP na Jesenicku byla však situace značně různorodá. **Například na území OOP Javorník index kriminality značně kolísal a v roce 2017 byl například podstatně nižší než v roce 2018. Je však potřeba podotknout, že se jedná o malé územní jednotky, čímž se zde významně projevuje problematika malých čísel. Vlivem toho i změny v jednotkách trestných činů mají výrazný vliv změnu procentního podílu při hodnocení stavu kriminality.** Vývoj celkového nápadu trestné činnosti i jeho vybraných kategorií shrnuje za léta 2013 – 2018 tabulka 14.

Rok	Celkový počet trestných činů		
	OO PČR Jeseník	OO PČR Javorník	OO PČR Zlaté Hory

2013	663	271	154
2014	610	282	169
2015	473	200	114
2016	468	256	142
2017	353	169	116
2018	347	220	103

Tabulka 19 - Celkové počty trestných činů na území OO PČR Jeseník, Javorník a Zlaté Hory v letech 2013 - 2018 (Zdroj: mapakriminality.cz)

Nejcitelněji se pokles nápadu trestné činnosti projevil na obvodu OO PČR Jeseník, kde mezi lety 2013 – 2018 poklesl o více než 47 %. Naopak na území OOP Javorník šlo „pouze“ o 18,82 %, což bylo, jak se domníváme, způsobené i tím, že celkové hospodářské oživení se na Javornicku neprojevilo tolik co v sousedním Jeseníku, a zároveň tím, že se Javornicko celkově potýká s vyšším zatížením sociálními problémy. Menší pokles však může souviset také s rozdíly ve struktuře a činnosti jednotlivých policejních obvodů nebo s jinými faktory. Na území OOP Zlaté Hory došlo k poklesu o 33,12 %.

Co se týče nápadu trestné činnosti v samotném Jeseníku, tak dle analýzy vypracované v roce 2017 pro, patří ve městě (co do nápadu T. Č. mezi nejrizikovější lokalit hlavně ulice Lipovská, Svobody a Šumperská a dále Mírové a Masarykovo náměstí (viz tabulka 18). Údaje v tabulce reflektují období v letech 2014 – 2016.

	2014	2015	2016
Masarykovo náměstí	11	16	15
Lipovská	30	25	18
Dukelská	24	17	29
Náměstí Svobody	7	6	14
Šumperská	10	14	14

Příčiny poklesu míry protiprávního jednání

Na průběžně klesajícím počtu trestných činů a celkově také indexu kriminality se podílí řada faktorů. V první řadě je možné zmínit realizovaná preventivní opatření, jako je například dlouhodobě fungující pozice Asistentů prevence kriminality (dále jen APK), a jejich přítomnost na exponovaných místech v centru města Jeseník, nebo fungování *městských kamerových systémů*. Svůj vliv ale mohou mít také preventivní opatření primární a sekundární prevence dalších organizací, například volnočasové aktivity pro rizikovou mládež, terénní sociální práce nebo komunitní práce.

Jiným vlivným faktorem je dlouhotrvající a nízká nezaměstnanost a zlepšující se socio-ekonomická situace obyvatel. **Na celkově nižší počty trestných činů tak mají vliv hlavně klesající hodnoty u tzv. majetkové trestné činnosti**, do které řadíme hlavně krádeže prosté a krádeže vloupáním. Tento typ trestné činnosti byl ve sledovaném období **zastoupen v celkovém počtu i více jak 50 %**. **Pokles u majetkové trestné činnosti zřejmě souvisí se zlepšující se hospodářskou situací Jesenicka i jeho obyvatel.**

Pro průběžný pokles indexu kriminality jsou však zásadní také příčiny nadregionálního významu, například trend přesouvání části protiprávního jednání na internet, kde se obtížněji zjišťuje a prokazuje. Dalším prvkem, který se projevuje na snižování registrované kriminality je obecně nízká důvěra občanů v možnosti vypátrání pachatele, a s tím spojená neochota ke hlášení krádeží, domácího násilí atd., čímž dochází k růst tzv. latentní kriminality

Míru latentní kriminality přítom není radno podceňovat. Obecně se odhaduje, že nejméně polovina ze spáchaných trestných činů není ohlášena. Obvykle se jedná o tzv. bagatelní kriminality, tedy například drobné krádeže, kdy se oběti jednoduše nevyplatí tento čin ohlásit, protože osobní či finanční újma je zanedbatelná v porovnání s časovým vkladem v případě ohlášení. Nicméně z důvodů obav o soukromí nebo z předsudků jsou také méně často hlášeny naopak velmi závažné trestné činy (například znásilnění). Dle komplexní výzkumu publikovaného v loňském roce je pak ještě vyšší – až zhruba 77 %, latence kriminality u obětí pocházejících z tzv. sociálně vyloučených lokalit. To znamená, že jen 23 % obětí z těchto lokalit trestný čin hlásilo, obvykle z důvodu nižší důvěry v bezpečnostní složky nebo v možnosti prošetření³⁷.

³⁶ Analýza pocitu bezpečí ve městě Jeseník v období let 2017 - 2019 [online]. Město Jeseník, 2017. Interní dokument. S. 15.

³⁷ Kolektiv BRIZOLIT. Labyrintem zločinu a chudoby: Kriminalita a viktimizace v sociálně vyloučených lokalitách. Brno: Nakladatelství DOPLNĚK, 2018. S. 122 – 123.

Přestupková činnost

„Odbor správní MěÚ Jeseníku, zpracovává přestupkovou agendu, a to především přestupky proti občanskému soužití, proti majetku a proti veřejnému pořádku, dále přestupky na úseku státní správy a na úseku samosprávy, dle zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Kromě města Jeseníku zpracovává odbor správní tyto přestupky na základě uzavřených veřejnoprávních smluv pro obce Lipová-lázně, Ostružná, Javorník, Uhelná, Bernartice, Bělá pod Pradědem, Česká Ves a Supíkovice.“³⁸ Souhrn všech oznámených přestupků ve jmenovaných obcích mezi lety 2014 – 2018 poskytuje tabulka 19.

Rok	Počet oznámených přestupků
2014	632
2015	845
2016	853
2017	713
2018	789

Tabulka 21 - Počty oznámených přestupků v letech 2014 - 2018 (Zdroj: MěÚ Jeseník)

³⁸ Tuto informaci poskytl písemně MěÚ Jeseník

Sociální služby a služby související

Na území ORP (okresu) Jeseník působí v současnosti celkem 19 neziskových organizací, které poskytují své služby osobám (z různých důvodů) ohroženým sociálním vyloučením. Situace v oblasti sociálních služeb je poměrně nepřehledná a vyznačuje se specifickým rozdělením působnosti i komplikovanými vztahy mezi některými organizacemi a samosprávou nebo mezi jednotlivými organizacemi navzájem. Z hlediska cílových skupin, na které se zaměřuje tato analýza, jsou nejdůležitějšími poskytovateli v regionu organizace Darmoděj, z.s., Člověk v Tísni, o.p.s (dále jen ČvT), Ester, z.s. a Zahrada 2000, z.s. Služby poskytované další významnou organizací Boéthieia – centrum křesťanské pomoci, z.s. potom popisujeme v předchozí kapitole na straně 38. Organizace Darmoděj poskytuje širokou škálu svých služeb (terénní programy, služby následné péče, adiktologickou ambulanci, kontaktní centrum, které v roce 2018 využilo cca 160 osob), na Jesenicku především se zaměřením na uživatele drog a na děti a mládež (NZDM – v pobočky Jeseníku, po jedné v Mikulovicích a Kobyly nad Vidnavkou). Mimo to však provozuje i další služby působí rovněž na Javornicku. Člověk v tísni se zaměřuje na terénní programy, sociálně aktivizační služby a dluhové poradenství. Přehled služeb uvedenými organizacemi, shrnuje tabulka 18.

poskytovatel	Darmoděj z.ú.	Člověk v Tísni o.p.s.	Ester z.s.
registrované sociální služby	Terénní program- Terénní programy (§ 69)	Terénní sociální práce Terénní programy (§ 69)	Terénní programy Terénní programy (§ 69)
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)
	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62)		Sociální rehabilitace Sociální rehabilitace (§ 70)
	Služba následné péče Služby následné péče (§ 64)		Sociálně terapeutické dílny Sociálně terapeutické dílny (§ 67)
	Kontaktní centrum Kontaktní centra (§ 59)		Azylové domy Azylové domy (§ 57)
			Terapeutická komunita Trend Terapeutické komunity (§ 68)

Tabulka 22 - Sociální služby vybraných poskytovatelů na Jesenicku (Zdroj: ASZ)

Výše uvedenou tabulku doplňuje ještě výčetem služeb, poskytovaných neziskovou organizací Zahrada 2000, z. s., která se primárně věnuje problematice duševního zdraví a na území Jesenicka poskytuje především služby sociální rehabilitace (v terénní i ambulanci formě) a sociálně terapeutické dílny. Ty jsou spolu s tzv. kontaktním týmem a spolu s podporovaným zaměstnáváním a zdravotními službami jsou zařazeny do tzv. uceleného systému podpory *Recovery*³⁹. V rámci organizace rovněž působí i tzv. peer pracovníci a terénní multidisciplinární tým, složený z terénních sociálních

³⁹ Zahrada 2000. Sociální služby: Recovery - ucelený systém podpory [online]. [cit. 2019-07-24]. Dostupné z: <http://www.zahrada2000.cz/socialni-sluzby/17-recovery-uceleny-system-podpory.html>

pracovníků, psychologa, psychiatra a zdravotní sestry, který má za úkol síťování a souhrnné poskytování zdravotních a sociálních služeb. Zahrada 2000 spolupracuje s organizací Boéthéia a dalšími a věnuje se i práci s osobami s tzv. duální diagnózou a jejich destigmatizaci, na čemž spolupracuje i s (těto organizacemi ESTER a Darmoděj). Z hlediska zdravotních i sociálních služeb pro duševně nemocné je potřeba zmínit ještě v Bílé Vodě fungující *Psychiatrickou nemocnici Marianny Oranžské*, která nabízí léčebné programy a služby terapeutické komunity pro drogově závislé

Mimo uvedené poskytovatele realizují sociální práci nebo služby související také vybrané obce a jeden svazek obcí. Konkrétně se jedná o projekt *Domov je základ*, který je zaměřený na prevenci ztráty bydlení a jehož realizátorem je mikroregion Žulovsko (viz strana 41). Kromě toho je celkem ve třech obcích (Javorník, Mikulovice, Kobylá nad Vidnavkou) zřízena funkce terénního pracovníka (financovaná z prostředků Úřadu vlády).

Fungování sociálních služeb, institucí zajišťujících na území Jesenicka sociální práci ohrožují v současné době především dva hlavní faktory. Prvním z nich jsou nedostatečné personální kapacity a častá fluktuace zaměstnanců (ačkoliv se zde s tímto potýkali i v minulosti). Druhým problémem jsou nevyjasněné vztahy mezi některými poskytovateli sociálních služeb a institucemi, nebo mezi institucemi navzájem, které komplikují komunikaci a značně ztěžují efektivitu potřebné spolupráce. Dle dostupných informací však v tomto směru došlo v posledních dvou letech ke značnému zlepšení.

Z hlediska nedostatečného pokrytí službami byla zmiňována vyšší potřeba sociálně-aktivizačních služeb na Vidnavsku. Jinak je však region pokrytý službami dobře. V minulosti docházelo dokonce ke k překrývání služeb a konkurenčnímu prostředí. Podle některých aktérů však chybí některé specifické služby pro závislé. Například větší paleta služeb, které by mohli využívat osoby s tzv. duální diagnózou, případně osoby s kombinací více druhů závislostí (drogy, alkohol, gamblerství). Problémem je také proplácení služeb adiktologické poradny pouze jedinou zdravotní pojišťovnou, absence dětského psychiatra nebo špatná dostupnost psychiatrů v regionu obecně.

Projektové aktivity

V minulém období spolupráce s ASZ pro období 2015 - 2018, byly v regionu (v rámci oblasti SPSZ - *Systémová koordinace a rozvoj sociální služeb*) zahájeny a realizovány společné projektové aktivity zaměřené na rozvoj a zvýšení dostupnosti sociálních služeb

Z hlediska komunitní práce se jednalo především o projekt OPZ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006135 *Komunitní sociální práce*, jehož realizátorem je organizace Zahrada 2000, z. s. Náplní projektu spočívá v zavedení a rozvoji komunitní práce a pro osoby s duševním onemocněním ohrožené sociálním vyloučením, přičemž během tříletého projektu je cílem zapojit do něj alespoň 20 osob a vytvoření nejméně 3 jádrových skupin. V době vzniku této analýzy byly realizátorem odhadované výsledky následující: „*Dle vyjádření realizátora se daří postupně zvyšovat soudržnost komunity, 40% účastníků je v intenzivním kontaktu se 2-3 členy komunity, 40% účastníků je v intenzivním kontaktu*

s 5 a více členy komunity. 64% účastníků zná peer konzultanta osobně, 45% účastníkům již peer konzultant pomohl.⁴⁰ Mezi počáteční okolnosti zhoršující naplňování cíle byly realizátorem projektu označeny především uzavřenost jádrové skupiny, počáteční neochota cílové skupiny pracovat ve skupině k jednotnému cíli, zaměření na část komunity osob s duševním onemocněním, která je navázaná na organizaci a zároveň nedostatečný kontakt s komunitou mimo organizaci, nebo obtížná orientace v práci s cílovou skupinou, jaké jsou priority, role onemocnění a zotavení.

V souvislosti s komunitními aktivitami čerpá v rámci programu IROP obec Vlčice v projektu CZ.06.2.56/0.0/0.0/16_052/00 0239 finance na Komunitní centrum v obci Vlčice, které má poskytnout hlavně zázemí pro rozvoj spolkového života v obci. Město Jeseník potom z programu IROP a Interreg V-A Česká republika – Polsko buduje tzv. Centrum společných aktivit s interaktivní knihovnou, multimediální učebnou, hudebním sálem a projektovou místností s kuchyňkou. „V těchto prostorech se budou uskutečňovat společné aktivity mezi různými zájmovými, věkovými a profesními skupinami obou měst (senioři, hudební skupiny, školní divadla, zájmové spolky, atd.) s výrazným přeshraničním efektem.“⁴¹

Jedním z projektů zaměřených na rozvoj sociálních služeb, se stal OPZ č. 026 CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006157 *Za kopcem*, jehož realizátorem je Člověk v Tísni o.p.s. Program spočívá v rozšíření kapacity terénních programů a sociálně aktivizační služby a zavedení pracovního poradenství. „V rámci tohoto projektu došlo k navýšení kapacit dvou sociálních služeb, konkrétně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a terénního programu. Počty podporovaných osob agregovány za obě služby. Dle prvotní zprávy realizátora bylo oběma službami podpořeno 84 osob. U 7 osob se podařilo tyto udržet v bydlení, u 5-ti osob byla podpora směřována do oblastí hospodaření. Dále bylo 14 osob podpořeno při jednání s úřady a 3 osoby v oblasti výchovy dítěte.“⁴²

Mezi další realizované projekty patří OPZ CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006132 *Předsudek je jako nemoc*, organizace Boetheia – Středisko křesťanské pomoci, z. s. (termín realizace: 1. 7. 2017 - 30. 6. 2020). Projekt je zaměřený na poskytování zdravotně sociální pomoci osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo bezdomovectvím, klientům azylového domu a dalším. Jedním z cílů projektu je například zlepšení dostupnosti zdravotní péče pro cílové skupiny, do kterého bylo při průběžném hodnocení dle realizátora zapojeno 33 osob formou registrace u praktického lékaře, 10 osob registrací u stomatologa a dalších 30 osob registrací u jiných odborných lékařů. Dále „Realizátor popisoval pozitivní změny, které se daří díky podpoře klientů v oblasti zdravotní péče dosahovat. Pozitivně bylo hodnoceno vyčlenění pracovníka na konkrétní oblast (zdravotní péči), které se může věnovat. Díky

⁴⁰ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenícko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S 22 - 23

⁴¹ *Strategický plán sociálního začleňování Jesenícko 2019 - 2022* [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Rozpracováno. Agentura pro sociální začleňování/Lokální partnerství Jesenícko. Interní dokument. S. 37.

⁴² Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenícko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 27 – 28.

tomu je pro klienty srozumitelná jeho role. Dle vyjádření realizátora má působení pracovníka i vliv na postoj některých zdravotnických pracovníků. Díky projektu se podařilo pár lékařů přesvědčit, že i sociálně vyloučení lidé mají tendenci svůj zdravotní stav řešit.⁴³ Mezi okolnosti v současné době ohrožující naplňování cílů byly potom zmíněny především „neochota lékařů registrovat klienty z cílové skupiny (...) přístup (stigmatizace) zdravotnických pracovníků k osobám z cílové skupiny (...) nerovný přístup (lékaři v ordinaci nejdříve odbaví „běžné“ občany a následně klienty sociálně vyloučené, i přestože přišli do čekárny dříve).“⁴⁴

Na rozvoj sociálních služeb je zaměřený také projekt CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0006049 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Mikulovice (termín realizace: 1. 4. 2017 - 30. 3. 2020), realizovaný neziskovou organizací Darmoděj, z. s. Projekt je zaměřený na sociální začleňování mladých lidí ohrožených vyloučením na Mikulovicku prostřednictvím nízkoprahových aktivit a rovněž dřevařské dílny podporující rozvoj ruční práce. „Realizátor popsal volnočasové aktivity, které zajišťuje. Aktivity stabilně a pravidelně navštěvuje 10 osob z cílové skupiny (děti a mládež 15 – 26 let), v ostatních případech je docházka vždy dle zájmu a možností jednotlivých klientů.“⁴⁵

⁴³ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 24.

⁴⁴ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 24 - 25

⁴⁵ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S. 25.

Zadluženost

Jedním z nejzásadnějších problémů Jesenicka, úzce související také s počtem dlouhodobě nezaměstnaných je vysoká míra zadlužení obyvatel. Ta se přitom zdaleka netýká jen sociálně vyloučených lokalit, ale prochází napříč celou populací regionu. U obcí Jesenicka, dosahuje podíl osob v exekuci **průměrných hodnot 12,48 % a přesahuje tak celostátní průměr (9,7 %) téměř o 3 %**. Nejvíce lidí v exekuci najdeme v obci **Bílá Voda, kde se s exekucí potýká 22,13 % obyvatel nad 15 let. Průměrně 71 % zadlužených se přitom v rámci ORP potýká s vícečetnými exekucemi**. Mezi lety 2016 – 2017 se meziročně snížil počet osob v exekuci o 0,2 % (v absolutních číslech jde o 7 osob). Vzrostl naopak ale celkový počet exekucí. Celkový přehled údajů o počtu exekucí obyvatel v ORP Jeseník nabízí tabulka č. 19.

Rok	Obyvatel 15 +	Osob v exekuci	Procentuální podíl osob v exekuci	Celkový počet exekucí	Počet exekucí na osobu	Počet osob v insolventci	Podíl osob v insolventci v poměru k exekucím
2017 ⁴⁶	33753	4212	12,48 %	22018	5,2	441	10,47 %
2016	2573	4219	12,50 %	21334	5,1	x	X

Tabulka 23 - Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník (Zdroj: mapaexekuci.cz, mapabankrotu.cz)

Jak ukazuje výše uvedená tabulka, procentuální **podíl osob v exekuci z celkové populace na Jesenicku je vysoký. Podle posledních dostupných dat z roku 2017 se problém dotýká celkem 4212 obyvatel**. Z tohoto počtu je 12 % ve věku 18 – 29 let a 8 % seniorů.

Z celkového počtu osob v exekuci dokázalo splnit nebo dobrovolně podstoupilo podmínky osobního bankrotu (insolvence) **v rámci ORP Jeseník pouze 10,47 % osob** z celkového množství lidí v exekuci (ale 1,31 % z celkového množství všech nad 15 let). V rámci jednotlivých správních obvodů tzv. Pověřených obecních úřadů (POÚ) to bylo **9,13 % za POÚ Javorník** (ale 1,34 % z celkového množství všech nad 15 let), **11,27 za POÚ Jeseník** (ale 1,24 % z celkového množství všech nad 15 let) a **11,07 % za POÚ Zlaté Hory** (ale 1,44 % z celkového množství všech nad 15 let).

Tabulka 10 podává přehled o počtu exekucí a dalších údajích za rok 2017 v jednotlivých obcích ORP Jeseník. **Údaje k insolventcím a o celkově vymáhané částce v tabulce uvádíme pouze za obce, které budou v následujícím období 2019 – 2022 i nadále spolupracovat s ASZ.**

⁴⁶ Údaje za rok 2018 doposud nejsou k dispozici

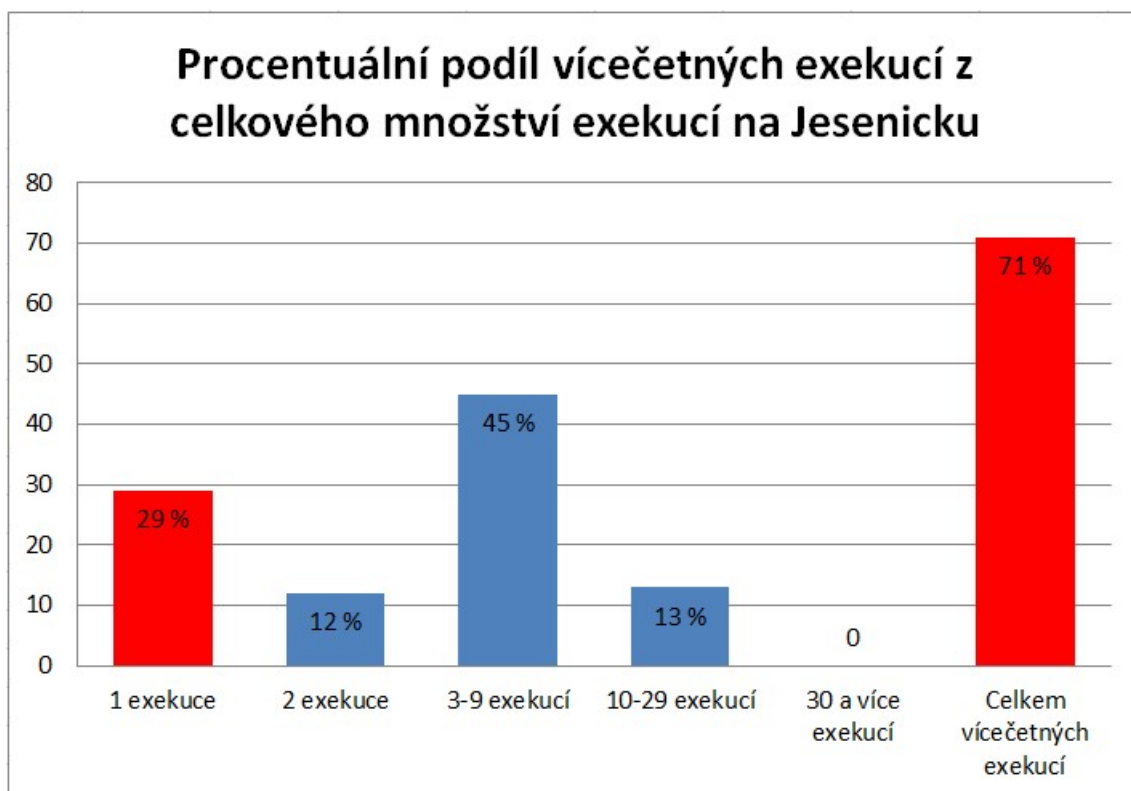
Obec	Obyvatel 15 +	Osob v exekuci	Procentuální podíl osob v exekuci	Počet exekucí	Počet exekucí na osobu	Podíl osob s vícečetnými exekucemi	Exekučně vymáhaná jistina (Kč)	Podíl osob v insolvenční (z počtu exekucovaných)
Bělá pod Pradědem	1551	190	12,25 %	903	4,8	68 %	70 881 860	13,16 %
Bernartice	759	148	19,76 %	667	4,5	67 %	X	X
Bílá Voda	244	54	22,13 %	223	4,1	63 %	X	X
Černá Voda	498	57	11,45 %	313	5,5	79 %	16 719 777	8,77 %
Česká Ves	2024	208	10,28 %	979	4,7	75 %	53 416 370	13,94 %
Hradec – Nová Ves	316	58	18,35 %	298	5,1	79 %	X	X
Javorník	2425	358	14,76 %	1703	4,8	64 %	X	X
Jeseník	9946	1106	11,12 %	7004	6,3	71 %	446 706 860	14,74 %
Kobylá nad Vidnavkou	338	68	19,53 %	308	4,7	65 %	12 212 144	5,88 %
Lipová Lázně	1955	215	11,00 %	1022	4,8	75 %	X	X
Mikulovice	2232	265	11,87 %	1356	5,1	69 %	X	X
Ostružná	149	14	9,40 %	95	6,8	64 %	X	X
Písečná	859	47	5,47 %	286	6,1	83 %	X	X
Skorošice	655	61	9,31 %	334	5,5	70 %	12 528 283	11,48 %
Stará Červená	531	68	12,81 %	346	5,1	75 %	9 539 893	8,82 %

Voda								
Supikovice	590	39	6,61 %	211	5,4	79 %	X	X
Vápenná	1169	134	11,46 %	645	4,8	71 %	21 440 746	16,42 %
Uhelná	421	59	14,01 %	238	4	81 %	X	X
Velká Kraš	648	119	18,36 %	542	4,6	72 %	15 251 721	5,38 %
Velké Kunětice	490	93	18,98 %	430	4,6	68 %	X	X
Vidnava	1095	181	16,53 %	889	4,9	75 %	87 383 359	8,29 %
Vlčice	365	56	15,34 %	244	4,4	59 %	8 175 851	26,79 %
Zlaté Hory	3447	476	13,81 %	2260	4,7	71 %	X	X
Žulová	1056	140	13,26 %	722	5,2	76 %	25 433 105	8,57 %

Tabulka 24 - Souhrnná data o exekucích a insolvenčních obcích ORP Jeseník (zdroj: mapaexekuci.cz; insolvenční rejstřík)

Jak jsme již uvedli výše, největší procentuální podíl osob v exekuci má obec Bílá Voda. Nicméně vysoké podíly najdeme i v dalších, například ve Velké Kraši (18,36 %), Velkých Kuněticích (18,98 %), Bernarticích (19,76 %) nebo Kobylé nad Vidnavkou (19,53 %). Vysoký průměrný počet exekucí na osobu, v tomto případě nad 6, najdeme především v Jeseníku (6,3), Písečné (6,8) a Ostružné (6,1). Co se týče podílu osob v insolvenční z celkového počtu lidí v exekuci v dané obci (v tomto případě jsou negativní hodnotou však nízká čísla – to znamená nízký počet osob), který dosáhl nebo usiluje o insolvenční, je situace neuspokojivá hlavně v Kobylé nad Vidnavkou (5,88 %) a Velké Kraši (5,38 %). U tohoto indikátoru jsme však sledovali situaci jen v některých vybraných obcích.

Oproti roku 2016 se snížil počet exekucí pouze nepatrně o 0,2 %. Nicméně celkový počet exekucí vzrostl o 3,44 % (z 21334 na 22018), což znamená, že nové exekuce přibývají v podstatě stále stejným lidem, kteří se tak dostávají hlouběji do dluhové spirály. To ostatně vidíme i na grafu 5, který ukazuje, že celkově 71 % exekucí se potýká s vícečetnými exekucemi. Největší podíl vícečetných exekucí najdeme v obcích Černá Voda (79 %), Hradec – Nová Ves (79 %), Písečná (83 %), Supikovice (79 %), Uhelná (81 %) a Žulová (76 %).



Graf 5 - Procentuální podíl vícečetných exekucí v ORP Jeseník (Zdroj: mapaexekuci.cz)

Uvedené počty se však týkají pouze tzv. soudních exekucí. Různé státní nebo samosprávné instituce však přistupují rovněž k tzv. správním neboli daňovým exekucím. Jedná se například o obce, úřady, zdravotní pojišťovny a další. Na rozdíl od soudních exekucí nejsou exekuce správní jednotně evidovány a jejich počet se nám tak nepodařilo shromáždit.

Exekuce nemovitostí

Souhrnné informace o zadlužení a počtech exekucí doplňujeme také o množství nemovitostí, na které je uvaleno tzv. zástavní právo exekutorské (tzv., že se mohou stát předmětem exekuce a dražby), včetně počtu majitelů nemovitostí. Kromě toho, že tyto údaje mohou být jedním z ukazatelů míry zastoupení rizikových sociálních jevů v dané obci, mohou také indikovat budoucí riziko vzniku nebo rozšíření tzv. obchodu s chudobou, případně migrace sociálně slabších obyvatel, protože u těchto nemovitostí lze předpokládat, že mohou být v budoucnu prodány třetím osobám. Souhrnné údaje z obcí Jesenicka za rok 2017⁴⁷ přináší tabulka 20. Nemovitosti jsou uváděny s desetinou čárkou, protože, že se v některých případech jedná pouze o jednotlivé podíly nemovitostí v zástavním právu. Červeně jsou vyznačeny obce s vyšším podílem exekučovaných nemovitostí.

⁴⁷ Novější údaje nebyly v době výzkumu k dispozici.

Obec	Počet nemovitostí	Počet vlastníků
Bělá pod Pradědem	26,7	11
Bernartice	7,1	6
Bílá Voda	3,5	2
Černá Voda	17,7	8
Česká Ves	10,1	9
Hrade-Nová Ves	17,3	7
Javorník	46,7	17
Jeseník	23,5	23
Kobylá nad Vidnavkou	4,5	3
Lipová-Lázně	23,8	15
Mikulovice	65,5	37
Ostružná	1,3	2
Písečná	36,6	8
Skorošice	4,5	4
Stará Červená Voda	21,5	10
Supíkovice	16,7	7
Uhelná	7,1	8
Vápenná	18,2	13
Velká Kraš	45,9	12
Velké Kunětice	27,8	14

Vidnava	20,8	11
Vlčice	32,4	18
Zlaté Hory	40,2	27
Žulová	18,5	8
Celkem	537,9	280

Tabulka 25 - Počty nemovitostí a jejich vlastníků s uvaleným zástavním právem exekutorským (Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální)

Jak z předchozí tabulky vyplývá. Celkové množství nemovitostí s exekutorským zástavním právem je poměrně vysoké, jedná se o 537,9 nemovitostí (a podílů) s počtem 280 vlastníků. Jejich nejvyšší počty v absolutních číslech nalezneme v Mikulovicích (65,5), Javorníku (46,7), Velké Kraši (45,9), Zlatých Horách (40,2), Písečné (36,6) a Vlčicích (32,4). Co se týče výše koeficientu (při přepočtu na počet obyvatel) tak k nejvyšším číslům docházíme hlavně ve Vlčicích (8,1 %), Velké Kraši (6,25 %), Velkých Kuněticích (4,97 %), Hradci-Nové Vsi (4,22), Písečné (3,74 %) a ve Staré Červené Vodě (3,45 %).

)

Projektové aktivity

Z hlediska prevence dluhů nebo řešení zadluženosti je v rámci oblasti SPSZ *Systémová koordinace a rozvoj sociálních služeb*, v regionu realizován projekt OPZ č. 026 CZ.03.2.60/0.0/0.0/15_042/0003827 *Jesenicko proti dluhům*, (termín realizace: 7. 11. 2016 - 6. 11. 2019) jehož realizátorem je *Středisko rozvoje sociálních služeb o.p.s.* Náplní projektu je rozvoj dluhového poradenství a provoz dluhové poradny, včetně mobilní dluhové poradny, případně preventivní programy formou interaktivních besed.

„Klíčovou aktivitou projektu je poskytování poradenství, primárně ambulantní formou, mimo režim sociální služby. Terénní forma poradny je využívána spíše ojediněle. Poradenství je úzce profilováno na dluhové poradenství a pomoc při zpracování a podání návrhu na oddlužení.

K období prvního milníku byla individuální pomoc poskytnuta 159 osobám. Osvětových akcí se zúčastnilo celkem 329 osob. U 27 klientů byl podán návrh na oddlužení a 26 návrhů bylo schváleno. U 26 schválených návrhů na oddlužení byl celkový dluh 19 493 620 Kč. Dle vyjádření pracovníků se spíše jedná o osoby ze „střední třídy“.










V monitorovacím období se podařilo zastavit a zrušit 198 vykonatelných exekucí a 124 nevykonatelných závazků. U 93 klientů byly mapovány jejich závazky a asi u 5 klientů došlo k zastavení mapování a to především z finančních důvodů (osoby neměly prostředky na úhradu např.

poplatky za výpisy z veřejných rejstříků, úřední ověření dokumentů). 5 klientů bylo navázáno na sociální službu.“⁴⁸

⁴⁸ Průběžná zpráva z monitoringu naplňování Strategického plánu sociální začleňování Jesenicko 2015 - 2018: Verze 02. Leden 2019 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: Interní dokument. Agentura pro sociální začleňování. S 26 – 27.

Příloha č. 1. Typologie vyloučených lokalit na Jesenicku (dle metodiky ASZ)

Níže uvedený obrázek přehledně znázorňuje typologii lokalit, které se dle zkušeností pracovníků ASZ ve spolupracujících obcích vyskytují nejčastěji. Zároveň poněkud obecný pojem sociálně vyloučená lokalita doplňuje o potřebné podrobnosti. To ovšem neznamená, že by se v každé z obcí Jesenicka vyskytovaly všechny níže uvedené typy lokalit, nicméně v regionu jako celku bychom pravděpodobně našli většinu z nich. Konkrétně lokality typu A1 – Sociálně vyloučený rodinný dům a lokality typu B1 – Sociálně vyloučený bytový dům, A2 Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, B2 Skupinu sociálně vyloučených bytových domů, případně bychom mohly na území najít i A3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů nebo B3 – Lokalitu s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů. Podrobnosti viz strana 24 - 27.

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů 
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů 
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů 

Obrázek 2 - Typologie vyloučených lokalit dle ASZ

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Vybrané obce Jesenicka (Zdroj: mapy.cz).....	14
Obrázek 5 - Typologie vyloučených lokalit dle ASZ	62

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel vybraných obcí Jesenicka v produktivním věku 15 – 64 let (Zdroj: ČSÚ).....	18
Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel vybraných obcí Jesenicka ve věku nad 65 let (Zdroj: ČSÚ)....	19
Graf 3 - Podíly příjemců dávek PnŽ, DnB a PnB v jednotlivých obcích ORP Jeseník (Zdroj: MPSV).....	24
Graf 4 - Srovnání vývoje nezaměstnanosti v ORP Jeseník v letech 2013 – 2018 (Zdroj: MPSV).....	38
Graf 5 - Procentuální podíl vícečetných exekucí v ORP Jeseník (Zdroj: mapaexekuci.cz)....	58

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů	9
Tabulka 2 – Vývoj počtu obyvatel obcí ORP Jeseník (Zdroj: ČSÚ).....	16
Tabulka 3 - Vývoj počtu obyvatel na území obcí ORP Jeseník (zdroj: ČSÚ).....	17
Tabulka 4 - Vývoj počtu obyvatel Jesenicka ve třech základních věkových skupinách (zdroj: ČSÚ)	18
Tabulka 5 - Obce se sociálně vyloučenými lokalitami na území Jesenicka (Zdroj: SPSZ 2015 - 2018, MPSV).....	21
Tabulka 6 – Vývoj celkového počtu příjemců PnB, PnŽ a DnB v ORP Jeseník v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV).....	23
Tabulka 7 - Vývoj souhrnných počtů příjemců vybraných dávek v obcích ORP Jeseník v letech 2016 - 2018.....	25
Tabulka 8 - Vývoj počtu příjemců dávek hmotné nouze ve vybraných obcích ORP Jeseník v prosinci v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV).....	26
Tabulka 9 - Počet průkazů OPZ platných v prosinci 2018 v obcích ORP Jeseník (Zdroj: MPSV).....	27
Tabulka 10 - Souhrnné údaje o bytovém fondu vybraných obcí Jesenicka I (Zdroj: MěÚ a OÚ obcí Jesenicka)	30
Tabulka 11 - Souhrnné údaje o bytovém fondu vybraných obcí Jesenicka I (Zdroj: MěÚ a OÚ obcí Jesenicka)	31
Tabulka 12 - Přehled projektů IROP na Jesenicku doporučených k realizaci (Zdroj: SPSZ, MMR)	37
Tabulka 13 - Struktura uchazečů o zaměstnání ve vybraných obcích Jesenicka (Zdroj: MPSV).....	40
Tabulka 14 - Struktura uchazečů o zaměstnání v obcích ORP Jeseník (Zdroj: KoP ÚP Jeseník)	41
Tabulka 15 - Počet osob zaměstnaných na VPP v obcích Jesenicka v letech 2015 - 2019 (Zdroj: MěÚ vybraných obcí ORP Jeseník).....	42
Tabulka 16 – Počty ostatních zaměstnavatelů VPP (mimo obce) v letech 2015 - 2019 (Zdroj: KoP ÚP Jeseník).....	42
Tabulka 17 - Počet osob zapojených v ORP Jeseník do APZ v letech 2015 - 2018 (Zdroj: MPSV).....	43
Tabulka 18 - Vývoj indexu kriminality ve správních obvodech PČR OO Javorník, OO Jeseník a OO Zlaté Hory (Zdroj: mapa kriminality)	47
Tabulka 19 - Celkové počty trestných činů na území OO PČR Jeseník, Javorník a Zlaté Hory v letech 2013 - 2018 (Zdroj: mapakriminality.cz).....	48
Tabulka 20 - Trestná činnost podle ulic ve městě Jeseník (Zdroj: Analýza pocitu bezpečí ve městě Jeseník v období let 2017 - 2019	49
Tabulka 21 - Počty oznámených přestupků v letech 2014 - 2018 (Zdroj: MěÚ Jeseník)	50

Tabulka 22 - Sociální služby vybraných poskytovatelů na Jesenicku (Zdroj: ASZ)	51
Tabulka 23 - Statistické údaje o exekucích v ORP Jeseník (Zdroj: mapaexekuci.cz, mapabankrotu.cz).....	55
Tabulka 24 - Souhrnná data o exekucích a insolvenčních obcích ORP Jeseník (zdroj: mapaexekuci.cz; insolvenční rejstřík)	57
Tabulka 25 - Počty nemovitostí a jejich vlastníků s uvaleným zástavním právem exekutorským (Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální)	60

Použitá literatura a prameny:

Analýzy a strategie:

Analýza místní sítě služeb a návrh její optimální podoby [online]. MPSV/Právo na dětství, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: www.pravonadetstvi.cz/stahnout-soubor/analyza-mistni-site-jesenik

Analýza pocitu bezpečí ve městě Jeseník v období let 2017 - 2019 [online]. Město Jeseník, 2017. Interní dokument. S. 15.

KAŠPAROVÁ, Irena, Štěpán RIPKA a Kateřina SIDROPULU JANKŮ. *Dlouhodobý monitoring situace romských komunit v České republice - moravské lokality. Lokalita Jeseník*. Praha: Úřad vlády České republiky, Kancelář Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity, 2008

Evaluace v lokálních partnerstvích. Období 2008 - 2010: Část 4: Jesenícko [online]. Sociofaktor, 2011 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Zpráva o činnosti v pilotních lokalitách v letech 2008 - 2011: Lokalita Jesenícko [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2012 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Komunitní plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenícku 2014 - 2017 [online]. ORP Jeseník, 2017 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://kpj.mujs.cz/dokumenty>

Možnosti rozvoje území. Základní mezioborová studie: Kraj Olomoucký: Jesenícko, Javornicko [online]. Fond dalšího vzdělávání, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.pracovninavyky.cz/downloads/JESENICKO%20web.p>

STANOEV, Martin a Adam BEDŘICH. *Tematický výzkum: Podkladová analýza ke koncepci sociálního bydlení města Jeseník* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2017 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Situační analýza obce Mikulovice [online]. ACCENDO, 2013 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-mikulovice>

Strategický plán sociálního začleňování Jesenícko 2015 - 2018 [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Strategický plán sociálního začleňování Jesenícko 2019 - 2022 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Rozpracováno. Agentura pro sociální začleňování/Lokální partnerství Jesenícko. Interní dokument.

Strategický plán lokálního partnerství Jesenicko [online]. Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách, 2010 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenicku 2018 - 2020 [online]. ORP Jeseník, 2017 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://kpi.mujes.cz/dokumenty/i/217-sprss-orp-jesenik-2018-2020>

GRŇO, Juraj KRAVČÍK, Michal, KRAVČÍKOVÁ, Dana. *Studie zapojení cílové skupiny do výstavby protipovodňových opatření na území ORP Jeseník* [online]. Silezika, z. s., 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Výzkumný tým Agentury pro sociální začleňování. *Tematický výzkum: Sonda do poskytování sociálních služeb vyloučeným a vyloučením ohroženým osob na Jesenicku, Žulovsku a Javornicku: Závěrečná zpráva z výzkumného screeningu* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2018 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-jesenicko>

Výroční zpráva za rok 2017 [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: http://www.shop-admin.cz/userdata/shopimg/boetheia/file/Vyrocní_zpravy/Výroční%20zpráva%202017.pdf. Boétheia - společenství křesťanské pomoci, zapsaný spolek.

Zajištění kvalitativní analýzy dopadu aktivit projektu na cílovou skupinu „Sociální integrace na Jesenicku“, registrační číslo CZ.1.04/3.2.00/55.00006: Realizace: Sociotrendy (druhá etapa - 11/2012 až 03/2013) [online]. Sociotrendy, 2015 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.jesenik.org/storage/Marakova/Aktivita>

Další:

- www.mapaexekuci.cz
- www.mapabankrotu.cz
- www.mapakriminality.cz
- www.mapy.cz
- www.idnes.cz
- www.sldb.cz
- www.csu.cz
- www.cenovamapa.eu
- www.czso.cz
- www.mpsv.cz
- www.ispv.cz